

OPERAČNÝ PROGRAM
KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

EURÓPSKA ÚNIA
Európske štrukturálne
a investičné fondy

PRÍRUČKA K OPRÁVNENOSTI VÝDAVKOV PRE DOPYTOVO ORIENTOVANÉ PROJEKTY

Operačného programu
Kvalita životného prostredia

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Riadiaci orgán pre Operačný program Kvalita životného prostredia

verzia 1.3, 22. december 2015

Obsah

1. Úvod	3
2. Podmienky oprávnenosti výdavkov	4
2.1. Všeobecné podmienky oprávnenosti výdavkov	4
2.2. Špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov	6
3. Rozdelenie oprávnených výdavkov	11
4. Pravidlá oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce výdavky	13
5. Kategorizácia oprávnených výdavkov	25
6. Neoprávnené výdavky pre dopytovo orientované projekty OP KŽP	26
7. Podmienky hospodárnosti výdavkov	28

1. Úvod

Príručka k oprávnenosti výdavkov pre dopytovo orientované projekty OP KŽP (ďalej len „Príručka“) je **jednotná pre prioritné osi 1 - 4** Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“)¹. Príručka zohľadňuje pravidlá oprávnenosti výdavkov definované Centrálnym koordináčnym orgánom (ďalej len „CKO“) na národnej úrovni v *Systéme riadenia európskych štrukturálnych a investičných fondov* na programové obdobie 2014 - 2020, v *Metodickom pokyne CKO č. 4 k číselníku oprávnených výdavkov*, *Metodickom pokyne CKO č. 6 k pravidlám oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce skupiny výdavkov*, ako aj v *Metodickom pokyne CKO č. 18 k overovaniu hospodárnosti výdavkov*.

Cieľom tejto Príručky je zdefinovať pravidlá oprávnenosti výdavkov pre dopytovo orientované projekty (ďalej aj „DOP“) OP KŽP tak, aby boli vytvorené podmienky pre transparentné, jednoznačné a efektívne posudzovanie oprávnenosti výdavkov projektov zo strany riadiaceho orgánu/sprostredkovateľského orgánu (ďalej len „Poskytovateľ“) v procese schvaľovania a kontroly projektov. Príručka sa nevzťahuje na veľké projekty² a projekty implementované prostredníctvom finančných nástrojov. Príručka popisuje všeobecné ako aj špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov, definuje rozdelenie oprávnených výdavkov vo vzťahu k aktivitám projektu (priame výdavky, nepriame výdavky), stanovuje pravidlá oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce výdavky a kategorizuje oprávnené výdavky na triedy, skupiny a typy (Príloha č. 1 - *Číselník oprávnených výdavkov*). Príručka ďalej definuje nástroje na zabezpečenie hospodárnosti výdavkov využívané pri DOP OP KŽP, s dôrazom na finančné a percentuálne limity (Príloha č. 2 - *Finančné a percentuálne limity*). Príručka zároveň uvádza výdavky, ktoré sú neoprávnené na financovanie v rámci DOP OP KŽP.

Za interpretáciu oprávnenosti výdavkov v súlade s touto Príručkou zodpovedá Poskytovateľ. Ministerstvo životného prostredia SR ako riadiaci orgán (ďalej len „RO“) pre OP KŽP si vyhradzuje právo, v prípade potreby, informácie v tejto Príručke upraviť, doplniť alebo aktualizovať, a to najmä v nadväznosti na skúsenosti, ktoré vyplynuli z implementačného procesu. O aktualizácii Príručky bude RO pre OP KŽP informovať žiadateľov/Prijímateľov na webovom sídle OP KŽP (www.op-kzp.sk). Táto Príručka, a rovnako tak každá jej aktualizácia, nadobúda platnosť dňom jej schválenia a účinnosť dňom jej zverejnenia na webovom sídle Poskytovateľa.

Informácie, ako aj pravidlá k dokladovaniu, účtovaniu a úhrade oprávnených výdavkov na strane Prijímateľa sú detailne uvedené v [Príručke pre prijímateľa](#) OP KŽP.

¹ Národné projekty OP KŽP sú predmetom [Príručky k oprávnenosti výdavkov pre národné projekty](#) OP KŽP a projekty technickej pomoci (Prioritná os 5 OP KŽP) sú predmetom *Príručky k oprávnenosti výdavkov pre projekty technickej pomoci* OP KŽP.

² V zmysle čl. 100 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013 (ďalej len „všeobecné nariadenie“).

2. Podmienky oprávnenosti výdavkov

Pravidlá oprávnenosti výdavkov sú stanovené na vnútroštátnej úrovni v súlade s čl. 65 ods. 1 všeobecného nariadenia s ohľadom na platnú národnú legislatívu, najmä zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy³, zákon o účtovníctve⁴ a zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy⁵, okrem prípadov, keď sú stanovené osobitné pravidlá vo všeobecnom nariadení alebo pravidiel pre jednotlivé fondy.

2.1. Všeobecné podmienky oprávnenosti výdavkov

Vecná oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska vecnej oprávnenosti musí výdavok spĺňať nasledujúce podmienky:

- a) výdavok je v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi (napr. zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákon o verejnom obstarávaní⁶ (ďalej aj „zákon o VO“), zákon o štátnej pomoci⁷, zákonník práce⁸, zákon o DPH⁹, zákon o účtovníctve) a podmienkami definovanými vo výzve na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „Výzva“);
- b) výdavok je vynaložený na projekt (existencia priameho spojenia s projektom) schválený Poskytovateľom a realizovaný v zmysle podmienok Výzvy, podmienok schémy pomoci de minimis, príp. schémy štátnej pomoci, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť Výzvy, podmienok zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej aj „Zmluva o poskytnutí NFP“, alebo „Zmluva“), resp. rozhodnutia o schválení žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len „Rozhodnutie o schválení ŽoNFP“) v prípadoch, ak Poskytovateľom a Prijímateľom je tá istá osoba;
- c) výdavky sú vynaložené v súlade s pravidlami operačného programu (ďalej len „OP“) na oprávnené aktivity, v súlade s obsahovou stránkou projektu, zodpovedajú časovej následnosti aktivít projektu, sú plne v súlade s cieľmi projektu a prispievajú k dosiahnutiu plánovaných cieľov projektu;
- d) výdavok je primeraný, t.j. zodpovedá obvyklým cenám v danom mieste a čase a zodpovedá potrebám projektu;
- e) výdavok spĺňa zásady hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti, vrátane zásady riadneho finančného hospodárenia podľa čl. 30 nariadenia 966/2012¹⁰;
- f) výdavky musia byť identifikovateľné a preukázateľné a musia byť doložené účtovnými dokladmi, ktoré sú riadne evidované v účtovníctve Prijímateľa v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a Zmluvou o poskytnutí NFP. Preukázanie výdavkov faktúrami alebo účtovnými dokladmi rovnocennej preukaznej hodnoty sa nevzťahuje na úhradu preddavkových platieb. Výdavky musia byť uhradené Prijímateľom a ich uhradenie musí byť doložené najneskôr pred ich predložením Poskytovateľovi¹¹;
- g) výdavky súvisiace s preddavkovou platbou spĺňajú podmienky uvedené v písm. a) - e) tohto odseku vrátane časovej a územnej oprávnenosti výdavku, ako aj podmienky špecifikované v *Príručke pre prijímateľa*.

V zmysle čl. 65 ods. 11 všeobecného nariadenia na jeden projekt možno udeliť príspevok z jedného alebo viacerých európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) alebo z jedného alebo viacerých OP a z iných nástrojov EÚ v prípade, že sa na výdavkovú položku zahrnutú do žiadosti o platbu (ďalej aj „ŽoP“) na úhradu jedným z EŠIF neposkytla podpora z iného fondu alebo nástroja EÚ, ani podpora z rovnakého fondu v rámci iného OP.

³ Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve.

⁵ Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁶ Zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁷ Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov.

⁸ Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

⁹ Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty.

¹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, EURATOM) č. 966/2012 z 25. októbra 2012, o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002.

¹¹ Uvedené sa aplikuje primerane aj na poskytnutie zálohovej platby a poskytnutie predfinancovania.

Časová oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska časovej oprávnenosti musí výdavok v súlade s čl. 65 všeobecného nariadenia spĺňať nasledujúce podmienky:

- a) výdavok musí skutočne vzniknúť a byť uhradený Prijímateľom medzi 1. januárom 2014 a dňom ukončenia realizácie projektu, nie však neskôr ako 31. decembra 2023;
- b) platí, že výdavky projektu vznikajú v priebehu realizácie projektu, pričom môžu vzniknúť aj pred predložením žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len „ŽoNFP“) za podmienky, že projekt v rámci ktorého výdavky vznikajú, nesmie byť fyzicky ukončený (nemôžu byť ukončené všetky hlavné aktivity projektu) pred predložením ŽoNFP Poskytovateľovi bez ohľadu na to, či Prijímateľ uhradil všetky súvisiace platby;
- c) v prípade zmeny a doplnenia OP sú výdavky, ktoré sa stanú oprávnenými z dôvodu zmeny a doplnenia OP, oprávnené len odo dňa predloženia žiadosti o zmenu a doplnenie EK.

Územná oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska územnej oprávnenosti musí výdavok spĺňať nasledujúce podmienky:

- a) výdavok je realizovaný na oprávnenom území, t.j. na území, na ktoré sa vzťahuje OP KŽP¹²;
- b) výdavok má mať väzbu na podporovaný región/územie, ktorý musí mať z realizácie projektu preukázateľný úplný alebo prevažujúci prospech.

V zmysle čl. 70 všeobecného nariadenia však Poskytovateľ môže schváliť realizáciu projektu aj mimo oblasti OP, ale v rámci EÚ, ak sú splnené všetky tieto podmienky:

- a) projekt je v prospech oblasti OP;
- b) monitorovací výbor schválil projekt alebo príslušné druhy projektov;
- c) celková suma pridelená v rámci OP na projekty umiestnené mimo oblasti OP nepresahuje 15 % podpory poskytnutej z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na úrovni priority;
- d) povinnosti orgánov zodpovedných za OP súvisiace s riadením, kontrolou a auditom, týkajúce sa projektu, plnia orgány zodpovedné za OP, v rámci ktorého je na daný projekt poskytnutá podpora, alebo uzatvoria dohody s orgánmi v oblasti, v ktorej sa projekt realizuje.

V prípade projektov týkajúcich sa propagačných aktivít môžu výdavky vzniknúť mimo EÚ za predpokladu, že projekt je v prospech oblasti daného OP a povinnosti orgánov zodpovedných za OP súvisiace s riadením, kontrolou a auditom, týkajúce sa projektu, sú dodržané orgánmi zodpovednými za OP, v rámci ktorého je na daný projekt poskytnutá podpora, alebo uzatvoria dohody s orgánmi v oblasti, v ktorej sa projekt vykonáva.

V rámci aktivít OP KŽP financovaných z EFRR v Prioritnej osi 3 *Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy*, ktoré majú celoslovenskú územnú pôsobnosť (pozn.: oblasť Bratislavského samosprávneho kraja nie je oprávneným územím pre podporu z EFRR pre menej rozvinuté regióny), je potrebné výdavky oprávnené na financovanie z EFRR **pomerne (pro rata) znížiť**. Oprávnenosť výdavkov spolufinancovaných z EFRR na aktivity s dopadom na celé územie SR sa na základe pomeru rozlohy Bratislavského samosprávneho kraja k celkovej rozlohe SR **znižujú o 4,19 %**.

Nakoľko pomerná časť výdavkov, ktoré nie sú oprávnené z EFRR (pro rata), sa financuje zo zdrojov štátneho rozpočtu, uvedené **nemá vplyv na zvýšenie výšky spolufinancovania** zo strany žiadateľa. Mení sa iba pomer výšky zdrojov EFRR a štátneho rozpočtu.

Požiadavky na zohľadnenie princípu „pro rata“ v rámci prípravy ŽoNFP sú podrobnejšie uvedené v *Príručke pre žiadateľa o nenávratný finančný príspevok*, ktorá tvorí prílohu Výzvy.

¹² Oprávnené územie bude uvedené v príslušnej Výzve.

2.2. Špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov

Štátna pomoc

Pravidlá oprávnenosti výdavkov upravené v tejto Príručke sa vzťahujú aj na poskytovanie príspevku v rámci pravidiel štátnej pomoci, pričom osobitné pravidlá oprávnenosti výdavkov sú zároveň upravené aj v príslušnej schéme štátnej pomoci, resp. schéme pomoci de minimis. Preto, aby bol výdavok považovaný za oprávnený, musí okrem pravidiel definovaných v tejto Príručke, spĺňať zároveň podmienky oprávnenosti stanovené v príslušnej schéme.

Pravidlá štátnej pomoci sa uplatňujú len v prípadoch, keď je Prijímateľom podnik, t.j. každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť bez ohľadu na právne postavenie tohto subjektu a spôsob jeho financovania. Hospodárskou činnosťou v zmysle pravidiel štátnej pomoci je každá činnosť, ktorá spočíva v ponuke tovaru a služieb na danom trhu.

Projekty vytvárajúce čistý príjem

V prípade projektov, ktoré vytvárajú príjem či už počas realizácie projektu, alebo po jeho ukončení, je potrebné celkové oprávnené výdavky projektu znížiť o čisté príjmy¹³, aby bola zabezpečená primeraná výška pomoci (t.j. aby nedošlo k neadekvátnemu poskytovaniu finančných prostriedkov OP nad rámec skutočnej potreby projektu). Uvedená primeraná výška pomoci predstavuje tzv. „medzeru vo financovaní“, ktorá vzniká, ak čistý príjem za príslušné obdobie nedokáže v plnej miere pokryť investičné výdavky projektu.

Vzhľadom na uvedené platí, že oprávnené výdavky na projekty vytvárajúce príjmy neprevýšia súčasnú hodnotu investičných výdavkov, po odpočítaní súčasnej hodnoty čistého príjmu z investície za stanovené obdobie. Ak na spolufinancovanie nie sú oprávnené všetky investičné výdavky, čistý príjem sa prideli pomerne k oprávneným a neoprávneným častiam investičných výdavkov.

Projekty vytvárajúce príjem sú projekty, ktoré zahŕňajú:

- investíciu do infraštruktúry, ktorej používanie je spoplatnené a priamo uhradené užívateľmi, alebo
- predaj alebo prenájom pozemkov alebo budov, alebo
- poskytovanie služieb za poplatok.

V podmienkach OP KŽP sa, z hľadiska povinností žiadateľa/Prijímateľa viažucich sa na výpočet a monitorovanie čistých príjmov, rozlišujú tri skupiny projektov vytvárajúce čistý príjem:

- a) **projekty vytvárajúce čistý príjem počas stanoveného referenčného obdobia**¹⁴, t.j. počas obdobia realizácie projektu, ako aj obdobia po jeho ukončení, ktorých celkové oprávnené výdavky sú **vyššie ako 1 000 000 EUR** (v zmysle čl. 61 všeobecného nariadenia);
- b) **projekty vytvárajúce čistý príjem počas realizácie projektu**, ktorých celkové oprávnené výdavky sú **rovné, alebo nižšie ako 1 000 000 EUR a zároveň vyššie ako 50 000 EUR** (v zmysle čl. 65, ods. 8 všeobecného nariadenia);
- c) **projekty vytvárajúce čistý príjem počas realizácie projektu**, ktorých celkové oprávnené výdavky sú **rovné, alebo nižšie ako 50 000 EUR**.

¹³ Čistými príjmami sa rozumejú príjmy projektu po odpočítaní všetkých prevádzkových výdavkov a výdavkov na náhradu zariadenia s krátkou životnosťou, ktoré vzniknú v priebehu príslušného obdobia. Úspory prevádzkových nákladov, ktoré vznikli počas projektu, sa považujú za čistý príjem, ak nie sú kompenzované rovnocenným znížením prevádzkových dotácií.

¹⁴ Obdobie odrážajúce ekonomickú životnosť investície, ktoré je dostatočne dlhé na to, aby zahmulo jej pravdepodobné dlhodobé dopady. Pre jednotlivé sektory, resp. subsektory podpory v rámci OP KŽP sa uplatňujú tieto referenčné obdobia:

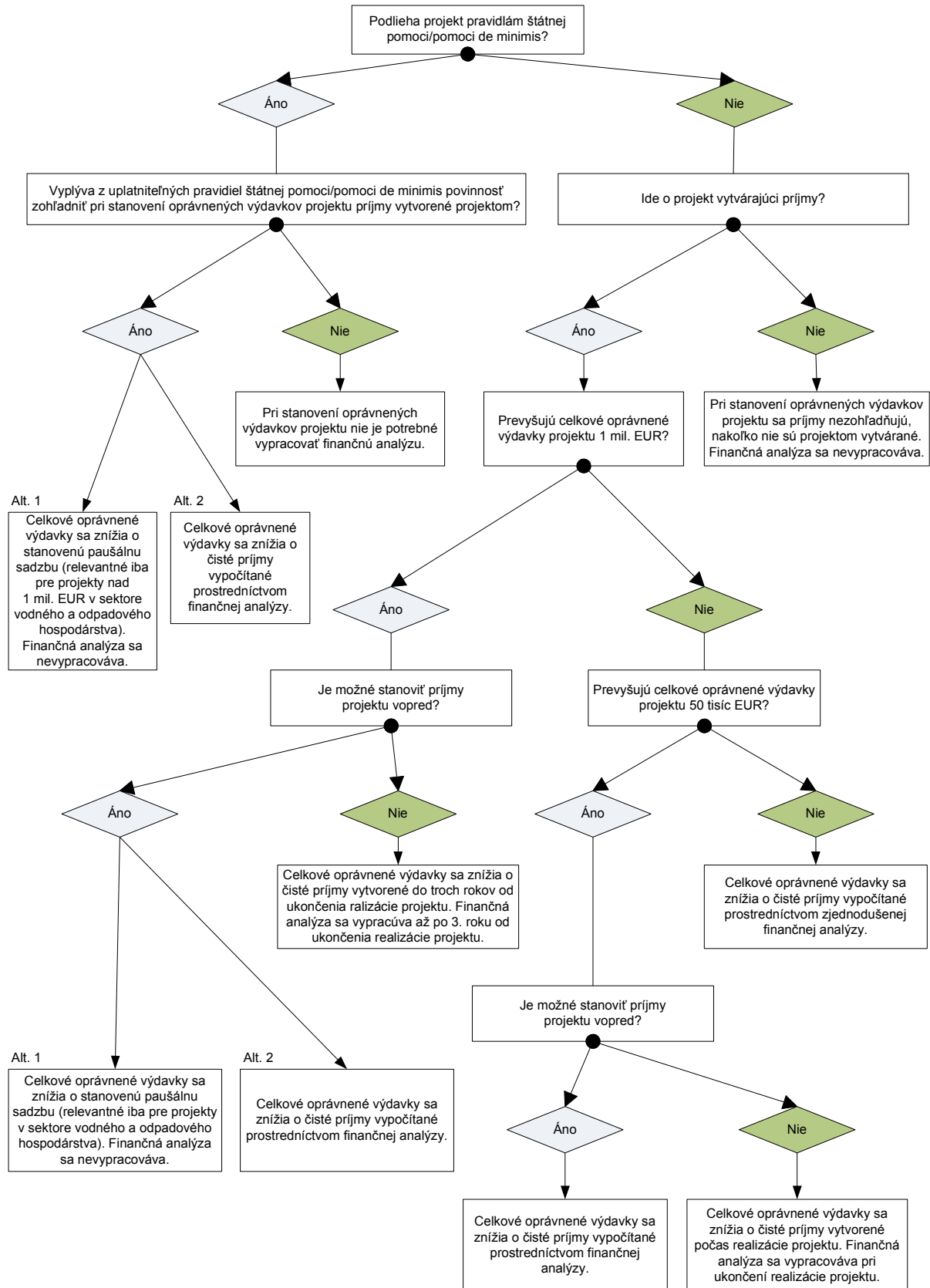
- odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd/zásobovanie pitnou vodou: 30 rokov,
- odpadové hospodárstvo: 25 rokov,
- energetika: 20 rokov,
- ostatné sektory: 15 rokov.

Povinnosť zohľadnenia čistých príjmov pri stanovení výšky pomoci sa **nevzťahuje na projekty**:

- ktoré negenerujú príjmy (napr. protipovodňové aktivity realizované vo verejnom záujme);
- na ktoré sa vzťahujú pravidlá štátnej pomoci (s výnimkou špecifických prípadov, kedy to priamo vyplýva z uplatniteľných pravidiel štátnej pomoci/pomoci de minimis);
- ktoré sú podporené z finančných nástrojov¹⁵.

Pre jednoduchšiu orientáciu žiadateľa v problematike zohľadňovania čistých príjmov pri výpočte výšky pomoci pre projekt sú v rámci nižšie uvedenej schémy zobrazené rámcové vylučovacie otázky, ktoré je potrebné zodpovedať pri určovaní skutočnosti, či sa na projekt vzťahuje/nevzťahuje povinnosť zohľadnenia čistých príjmov.

¹⁵ Návrtná forma pomoci, ktorá je poskytovaná na podporu investícií, od ktorých sa očakáva, že budú finančne životaschopné, ale nemajú zabezpečené dostatočné financovanie z trhových zdrojov.

V prípade projektov vytvárajúcich čistý príjem podľa čl. 61 všeobecného nariadenia sa potenciálny čistý príjem z projektu určí **vopred** prostredníctvom jednej z nasledujúcich metód, ktorú si môže zvoliť žiadateľ sám:

- a) uplatnenie paušálnej sadzby čistého príjmu za sektor alebo subsektor, ktorý sa na projekt vzťahuje¹⁶;
- b) výpočet finančnej medzery (výpočet diskontovaného čistého príjmu z projektu pri zohľadnení referenčného obdobia primeraného pre sektor alebo subsektor, ktorý sa vzťahuje na operáciu, bežne očakávanej ziskovosti v rámci príslušnej kategórie investícií, uplatňovania zásady „znečisťovateľ platí“ a prípadne aj zásady spravodlivosti spojenej s relatívnou prosperitou príslušného členského štátu alebo regiónu) prostredníctvom finančnej analýzy projektu¹⁷.

V prípade projektov vytvárajúcich čistý príjem počas realizácie projektu (projekty podľa čl. 65 ods. 8 všeobecného nariadenia a projekty vytvárajúce príjem s celkovými oprávnenými výdavkami do 50 000 EUR) sa potenciálny čistý príjem z projektu taktiež určí **vopred**, avšak výhradne na základe výpočtu finančnej medzery prostredníctvom finančnej analýzy projektu, resp. zjednodušenej finančnej analýzy.

V prípade, **ak objektívne nie je možné čistý príjem stanoviť vopred**¹⁸, čisté príjmy (vytvorené do troch rokov od ukončenia realizácie projektu) sa odpočítajú z celkových oprávnených výdavkov projektu (uvedené platí pre projekty podľa čl. 61 všeobecného nariadenia), resp. čisté príjmy (vytvorené počas realizácie projektu) sa finančne vysporiadajú najneskôr pred schválením záverečnej ŽoP predloženej Prijímateľom (platí pre projekty podľa čl. 65 ods. 8 všeobecného nariadenia).

Problematika zohľadňovania čistých príjmov pri výpočte výšky pomoci je podrobne upravená v dokumente *Metodika pre vypracovanie finančnej analýzy projektu*, zverejnenom na webovom sídle Poskytovateľa, v ktorom žiadateľ/Prijímateľ nájde všetky potrebné informácie.

Hotovostné platby

V zmysle § 2 zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti (ďalej len „zákon o obmedzení platieb v hotovosti“) sa platbou v hotovosti rozumie odovzdanie bankoviek alebo mincí v hotovosti v mene euro alebo bankoviek a mincí v hotovosti v inej mene odovzdávajúcim a prijatie tejto hotovosti príjemcom¹⁹.

Hotovostné platby zahŕňajúce výdavky na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku, vrátane výdavkov súvisiacich s obstaraním tohto majetku, **nie sú** oprávnené. V prípade úhrad spotrebného materiálu sú výdavky uhrádzané v hotovosti oprávnené, ak hotovostné platby jednotlivo neprekročia sumu 500 EUR, pričom maximálna hodnota realizovaných úhrad v hotovosti v jednom mesiaci nepresiahne 1 500 EUR.

Podľa § 4 zákona o obmedzení platieb v hotovosti pri právnických osobách a fyzických osobách - podnikateľoch sa zakazuje platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje 5 000 EUR.

Verejné obstarávanie

Žiadateľ je povinný mať **ku dňu predloženia ŽoNFP vyhlásené verejné obstarávania** (ďalej aj „VO“) **na všetky aktivity projektu**, ktoré budú realizované dodávateľsky (uskutočnenie stavebných prác, dodanie tovarov, poskytnutie služieb) a ktoré sú predmetom oprávnených výdavkov projektu²⁰ (ak nie je vo Výzve uvedené inak).

¹⁶ Podstatou paušálnej sadzby je jednorazové zníženie oprávnených výdavkov projektu percentuálnou paušálnou sadzbou, čo výrazne zjednodušuje postupy zohľadňovania príjmov a nároky na monitorovanie príjmov počas, ako aj po ukončení realizácie projektu. V podmienkach OP KŽP je možné paušálne sadzby uplatniť pre projekty realizované v sektore odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd/zásobovania pitnou vodou vo výške 25 % a pre projekty realizované v sektore odpadového hospodárstva vo výške 20 % (v zmysle prílohy V všeobecného nariadenia). Sektory, pre ktoré paušálna sadzba stanovená nie je, musia čisté príjmy zohľadniť prostredníctvom výpočtu finančnej medzery. Európska komisia (ďalej len „EK“) môže, prostredníctvom delegovaných aktov, zmeniť výšku existujúcich paušálnych sadzieb, resp. definovať paušálne sadzby pre ďalšie sektory.

¹⁷ V prípade projektov s celkovými oprávnenými výdavkami nad 50 mil. EUR (tzv. veľké projekty) sa uvedený výpočet finančnej medzery vykonáva prostredníctvom analýzy nákladov a prínosov projektu (cost-benefit analýzy).

¹⁸ Príjmy nie je možné stanoviť vopred iba **vo výnimočných** a objektívne overiteľných prípadoch. K takýmto prípadom patria situácie, kedy nie je možné definovať jeden z faktorov ovplyvňujúcich možnosť odhadu príjmov, t.j. úroveň dopytu, počet užívateľov, alebo výšku uplatňovanej ceny/poplatku. Tento problém nastáva typicky u inovačných projektov, resp. projektov, kde dopyt bude vytvorený novou ponukou.

¹⁹ Pre účely tejto Príručky sa odovzdávajúcim rozumie Prijímateľ a príjemcom sa rozumie dodávateľ.

Verejné obstarávania súvisiace s **aktivitami projektu** budú overené zo strany Poskytovateľa **počas výkonu finančnej kontroly VO** (ďalej aj „FK VO“).

Ak záverom FK VO súvisiacich s **hlavnými aktivitami projektu**²¹ (priame výdavky), **vrátane** VO súvisiacich so zabezpečením **informovania a komunikácie**²² v rámci podpornej aktivity projektu (nepriame výdavky), bude nepripustenie výdavkov súvisiacich s VO do financovania v plnej výške, alebo udelenie finančnej opravy²³ na tieto výdavky, môže Prijímateľ opakovať VO súvisiace s vyššie uvedenými aktivitami projektu **maximálne jeden krát**.

Rozdielne od vyššie uvedeného, ak záverom FK VO súvisiaceho so zabezpečením **riadenia projektu - externé** v rámci podpornej aktivity projektu (nepriame výdavky) bude nepripustenie výdavkov súvisiacich s VO do financovania v plnej výške, alebo udelenie finančnej opravy²², Prijímateľ **nemôže VO** na riadenie projektu - externé **opakovať**. Výdavky vzniknuté z tohto VO budú Poskytovateľom považované za neoprávnené výdavky.

Upozornenie: Za účelom minimalizovania rizika vzniku neoprávnených výdavkov upozorňujeme žiadateľov a Prijímateľov na **povinnosť postupovať pri obstarávaní tovarov, služieb a prác potrebných pre realizáciu aktivít projektu podľa pravidiel a postupov určených Poskytovateľom v [Príručke k procesu verejného obstarávania](#) OP KŽP** (ďalej len „Príručka k procesu VO“).

Zvlášť upozorňujeme, že *Príručka k procesu VO* **upravuje špecificky** postup zadávania:

- **zákaziek podľa § 9 ods. 9 zákona o VO** a
- **zákaziek nespádajúcich pod zákon o VO** (napr. zákazky, ktoré podliehajú výnimke v zmysle § 1 ods. 2 až 5 zákona o VO, zákazky zadávané vnútorným obstarávaním a zákazky horizontálnej spolupráce).

Predmetné pravidlá pre zadávanie zákaziek podľa § 9 ods. 9 zákona o VO a zákaziek nespádajúcich pod zákon o VO je žiadateľ povinný dodržať bez ohľadu na skutočnosť, kedy bol postup zadávania zákazky realizovaný (t.j. pred alebo po schválení ŽoNFP, resp. pred alebo po podpise Zmluvy o poskytnutí NFP).

V prípade, ak Poskytovateľ pri kontrole zistí, že žiadateľ/Prijímateľ **postupoval v rozpore so stanovenými pravidlami, budú výdavky vyplývajúce z realizácie takéhoto obstarávania vylúčené z financovania v plnom rozsahu, t.j. budú považované za neoprávnené**.

Vyššie uvedené podmienky oprávnenosti výdavkov z oblasti verejného obstarávania sa vzťahujú na všetky najčastejšie sa vyskytujúce oprávnené výdavky uvedené v kapitole 4 tejto Príručky, ako aj ostatné, bližšie nomenované výdavky oprávnené na financovanie v rámci DOP OP KŽP.

Informácie o realizácii VO, vrátane vzorových formulárov a najčastejších nedostatkov pri realizácii VO sú uvedené v *Príručke k procesu VO*. V tomto dokumente sú informácie k VO uvedené iba za účelom **poskytnutia komplexnej informácie** k oprávnenosti výdavkov.

²⁰ Výnimku tvoria VO súvisiace so zabezpečením informovania a komunikácie a VO, ktoré bude žiadateľ realizovať prostredníctvom elektronického trhu, t.j. v súlade s § 92 až 99 zákona o VO (t.j. podlimitné zákazky na dodanie tovarov, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služieb bežne dostupných na trhu) a zákaziek, ktoré bude žiadateľ realizovať postupom podľa § 9 ods. 9 zákona o VO.

²¹ Napr. VO na výber dodávateľa stavebných prác, geologických prác, tovarov/technológií, poskytovateľa stavebného dozoru, odborného geologického dohľadu a iné.

²² Napr. VO na dodanie dočasných pútačov a stálej tabule, alebo plagátu, bližšie špecifikované v [Manuáli pre informovanie a komunikáciu](#) pre OP KŽP.

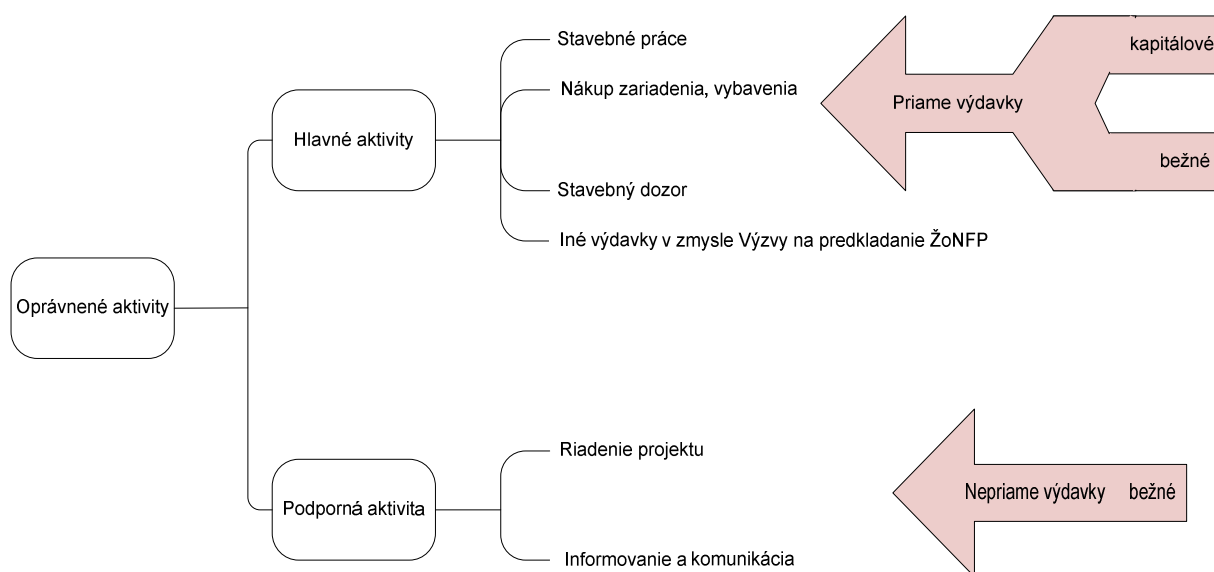
²³ V zmysle *Metodického pokynu CKO č. 5 k určovaniu finančných opráv, ktoré má riadiaci orgán uplatňovať pri nedodržaní pravidiel a postupov verejného obstarávania*.

3. Rozdelenie oprávnených výdavkov

Výdavky projektu sa podľa vzťahu k aktivitám projektu delia na **priame** a **nepriame** výdavky, podľa toho či majú vzťah k hlavným aktivitám alebo podpornej aktivite projektu (zahŕňa riadenie projektu a informovanie a komunikáciu).

Priame výdavky sú výdavky preukázateľne priamo súvisiace s hlavnými aktivitami projektu. Tieto výdavky môžu mať charakter bežných výdavkov a kapitálových výdavkov²⁴, ktoré bezprostredne súvisia s realizáciou projektu a bez ktorých nie je možné daný projekt zrealizovať.

Nepriame výdavky sú také výdavky, ktoré súvisia nepriamo s realizáciou projektu (resp. nemôžu byť priamo priradené k niektorej z hlavných aktivít projektu) a sú vynaložené na zabezpečenie podpornej aktivity projektu. Nepriame výdavky majú charakter bežných výdavkov.

Nižšie sú uvedené niektoré príklady oprávnených **priamych výdavkov**:

- stavebné práce;
- stavebný dozor;
- prípravná a projektová dokumentácia;
- nákup stavieb (budov, objektov alebo ich častí);
- nákup prevádzkových strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia;
- nákup pozemkov;
- nákup softvéru a licencií;
- výdavky na vypracovanie koncepčných, strategických a realizačných dokumentov;
- výdavky týkajúce sa mediálnych/informačných aktivít ako súčasť hlavných aktivít projektu, resp. mediálne/informačné aktivity implementované ako hlavné aktivity projektu (napr. „Propagácia separovaného zberu komunálneho odpadu v meste XY“).

²⁴ § 8 ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Oprávnené **nepriame výdavky** zahŕňajú nižšie uvedené kategórie:

a) osobné výdavky Prijímateľa, resp. partnera, ktoré súvisia s výkonom činnosti:

- riadenie projektu - interné;

b) výdavky na externé služby (zabezpečené dodávateľským spôsobom):

- riadenie projektu - externé;
- informovanie a komunikáciu o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu²⁵.

Nepriame výdavky nesmú prekročiť s ohľadom na priame výdavky projektu (výdavky hlavných aktivít) **limit**²⁶:

- 3 % pri investičných projektoch²⁷;
- 7 % pri neinvestičných projektoch OP KŽP.

²⁵ Zabezpečenie pre projekt relevantných nástrojov pre informovanie a komunikáciu (napr. dočasný počítač a stála tabuľa, alebo plagát, publikovanie článkov o projekte) bližšie špecifikovaných v *Manuáli pre informovanie a komunikáciu* pre OP KŽP.

²⁶ Nižšie uvedené limity nemôžu byť prekročené ani na úrovni reálneho čerpania prostriedkov v projekte, t.j. výška čerpaných nepriamych výdavkov bude prispôbena výške čerpaných priamych výdavkov projektu.

²⁷ Investičný projekt - projekt zameraný predovšetkým na výstavbu a nákup nehnuteľností, technické zhodnotenie nehnuteľností, nákup strojov a technológií a pod., ktorého výsledkom je dlhodobý hmotný a/alebo nehmotný majetok v zmysle zákona o účtovníctve a zákona o dani z príjmov, a v rámci ktorého výdavky na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku prekročia 40 % celkových oprávnených výdavkov na projekt.

4. Pravidlá oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce výdavky

Nižšie uvedené sú špecifické pravidlá, resp. podmienky oprávnenosti niektorých najčastejšie sa vyskytujúcich typov, skupín, či tried oprávnených výdavkov OP KŽP. **Splnenie všetkých podmienok uvedených pri jednotlivých výdavkoch²⁸ je nevyhnutným predpokladom pre ich oprávnenosť.**

Stavebné práce

Výdavky na stavebné práce (napr. novostavby, nadstavby, prístavby, stavebné úpravy) sú oprávnenými výdavkami v prípade, že stavebné práce sú nevyhnuté pre splnenie cieľov projektu a sú splnené nasledovné podmienky:

- a) plánované stavebné práce sú v súlade s platnou územnoplánovacou dokumentáciou v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (ďalej len „stavebný zákon“), pokiaľ sa tieto plány vzťahujú na projekt (neuplatňuje sa, ak pre realizáciu stavebných prác bolo vydané právoplatné stavebné povolenie alebo písomné oznámenie stavebného úradu k ohláseniu uskutočnenia stavieb, stavebných úprav a/alebo udržiavacích prác);
- b) v prípade novostavby bolo vydané rozhodnutie o umiestnení stavby podľa stavebného zákona (neuplatňuje sa, ak pre realizáciu stavebných prác bolo vydané stavebné povolenie alebo písomné oznámenie stavebného úradu k ohláseniu uskutočnenia stavieb, stavebných úprav a/alebo udržiavacích prác);
- c) ak je pre realizáciu potrebné stavebné povolenie alebo príslušné ohlásenie stavebnému úradu, žiadateľ/Prijímateľ predloží právoplatné stavebné povolenie, resp. písomné oznámenie stavebného úradu k ohláseniu uskutočnenia stavieb, stavebných úprav a/alebo udržiavacích prác, na základe ktorých je možné stavebné práce realizovať;
- d) ak pre realizáciu stavebných prác nie je potrebné vydanie stavebného povolenia, ani ohlasovacia povinnosť v zmysle § 57 stavebného zákona, žiadateľ/Prijímateľ predloží stanovisko stavebného úradu, že projekt v zmysle stavebného zákona nepodlieha stavebnému povoleniu ani príslušnému ohláseniu;
- e) ak je to v zmysle príslušnej právnej úpravy potrebné (zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) predloží žiadateľ/Prijímateľ vyjadrenie príslušného orgánu štátnej správy k posúdeniu vplyvov vybudovania plánovanej stavby na životné prostredie v danej lokalite (EIA).

Nákup stavieb

Výdavky na nákup stavieb sú oprávnenými výdavkami v prípade, že nákup stavby je nevyhnutný pre splnenie cieľov projektu a sú splnené nasledujúce podmienky:

- a) stavba bude ohodnotená znaleckým posudkom vyhotoveným znalcom podľa zákona o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch²⁹;
- b) oprávneným výdavkom je obstarávacia cena, maximálne však do výšky všeobecnej hodnoty zistenej znaleckým posudkom³⁰;
- c) obstarávacia cena stavby nepresiahne sumu 10 % celkových priamych oprávnených výdavkov projektu (pri dodržaní kumulatívneho percentuálneho limitu na nákup nehnuteľností v rámci projektu);
- d) výdavky na nákup stavieb preukázateľne priamo súvisia s realizáciou projektu;
- e) stavba vyhovuje všetkým zákonným predpisom, predovšetkým stavebným, hygienickým, bezpečnostným a ustanoveniam stavebného zákona a vykonávacích vyhlášok³¹;

²⁸ Ako aj ďalších podmienok oprávnenosti uvedených v tomto dokumente.

²⁹ Zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁰ Hodnota stavby môže byť určená aj v zmysle osobitného právneho predpisu, pričom nemôže dôjsť k porušeniu pravidiel hospodárskej súťaže. Žiadateľ/Prijímateľ zabezpečí, aby znalecký posudok vyjadroval hodnotu majetku s ohľadom na daň z pridanej hodnoty. Daň z pridanej hodnoty ako oprávnený výdavok musí spĺňať podmienky uvedené v rámci skupiny výdavkov „Daň z pridanej hodnoty a iné dane“ v kapitole 4 tejto Príručky.

- f) je vydané kolaudačné rozhodnutie alebo rozhodnutie o predčasnom užívaní stavby alebo rozhodnutie o dočasnom užívaní stavby na skúšobnú prevádzku a sú odstránené všetky prípadné nedostatky, na ktoré upozornil stavebný úrad pri vydaní kolaudačného rozhodnutia³²;
- g) súčasný, či niektorý z predchádzajúcich vlastníkov stavby nezískal pred predložením ŽoNFP príspevok z verejných prostriedkov na nákup danej stavby, čo by v prípade spolufinancovania nákupu z prostriedkov EŠIF viedlo k duplicitnému financovaniu, a tým k vzniku neoprávnených výdavkov.

Oprávnenými, vo výnimočných a riadne odôvodnených prípadoch, môžu byť aj výdavky na nákup stavieb, ktoré sú pre účely projektu určené na zbúranie. V tomto prípade sa aplikujú podmienky uvedené v predchádzajúcom odstavci v písm. a) až c) a g).

Ak Poskytovateľ identifikuje pri kúpe stavieb konflikt záujmov v zmysle § 46 ods. 1³³ zákona o príspevku z EŠIF³⁴, výdavky na kúpu stavby budú neoprávnené v plnom rozsahu.

Neoprávneným výdavkom je spravidla:

- o časť obstarávacej ceny stavby, ktorá je vyššia ako 10 % celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt (kumulatívne za nákup všetkých stavieb v rámci projektu).

Nákup pozemkov

Výdavky na nákup pozemkov³⁵ sú oprávnenými výdavkami za splnenia nasledovných podmienok:

- a) obstarávacia cena pozemku nepresiahne sumu 10 % celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt (pri dodržaní kumulatívneho percentuálneho limitu na nákup nehnuteľností v rámci projektu). V prípade zanedbaných plôch a plôch, ktoré sa v minulosti používali na priemyselné účely a ktorých súčasťou sú budovy, sa toto obmedzenie zvyšuje na 15 % (vo výnimočných a riadne odôvodnených prípadoch³⁶ projektov týkajúcich sa ochrany životného prostredia, implementovaných v rámci Prioritnej osi 1, Špecifického cieľa 1.3.1, a iba v prípade, ak sa dané územie bude nachádzať v najvyššom (5.) stupni ochrany a nákup pozemkov bude nevyhnutný na dosiahnutie cieľov projektu (čo bude v projekte jednoznačne preukázané), možno povoliť obmedzenie až do výšky 25 % celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt);
- b) pozemok bude ohodnotený znaleckým posudkom vyhotoveným znalcom podľa zákona o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch;
- c) oprávneným výdavkom je obstarávacia cena, maximálne však do výšky všeobecnej hodnoty zistenej znaleckým posudkom³⁷;

³¹ Uvedené sa nevzťahuje na stavby, ktoré Prijímateľ v rámci projektu uvedie do súladu s príslušnými požiadavkami právnych predpisov.

³² Uvedené platí na tie stavby, na ktoré sa tieto náležitosti (kolaudačné rozhodnutie, atď.) vzťahujú podľa stavebného zákona a nevzťahuje sa na stavby, ktoré Prijímateľ v rámci projektu uvedie do súladu s príslušnými požiadavkami právnych predpisov.

³³ Konflikt záujmov je pri poskytovaní príspevku zakázaný. Konfliktom záujmov sa rozumie skutočnosť, keď z finančných, osobných, rodinných, politických alebo iných dôvodov je narušený alebo ohrozený nestranný, transparentný, nediskriminačný, efektívny, hospodárny a objektívny výkon funkcií pri poskytovaní príspevku.

³⁴ Zákona č. 292/2014 o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁵ Detto sa vzťahuje na nákup lesov.

³⁶ Kritériá na určenie vyššieho podielu oprávnených výdavkov (do 25 %) na nákup pozemkov do štátneho vlastníctva:

1. na pozemkoch sa nachádza prioritný biotop európskeho významu, vyskytuje sa prioritný druh rastliny alebo významný biotop prioritného druhu živočicha európskeho významu (napr. brloh, nocovisko) a/alebo
2. na pozemkoch sa nachádza biotop európskeho významu, alebo významná populácia druhu rastliny európskeho významu - v oboch prípadoch bez ohľadu na prioritu, avšak v priaznivom stave (A) v zmysle štandardného dátového formuláru (SDF) na lokálnej úrovni a/alebo
3. lokalite hrozí intenzívne riziko ohrozenia socioekonomickými aktivitami a likvidácie druhov alebo biotopov európskeho významu nachádzajúcej sa na nej a/alebo
4. na pozemkoch sa nachádza významný anorganický, alebo geomorfologický jav (napr. vstupný otvor do jaskyne, skalný hriab, a pod.) a/alebo
5. nákupom pozemkov sa dosiahne získanie ucelenej časti chráneného územia, ktorá je významná pre zachovanie druhov a/alebo biotopov európskeho významu a súčasne pre zabezpečenie koherencie sústavy Natura 2000.

Splnené musí byť minimálne jedno z vyššie uvedených kritérií.

³⁷ Hodnota pozemku môže byť určená aj v zmysle osobitného právneho predpisu, pričom nemôže dôjsť k porušeniu pravidiel hospodárskej súťaže. Žiadateľ/Prijímateľ zabezpečí, aby znalecký posudok vyjadroval hodnotu majetku s ohľadom na daň z pridanej hodnoty. Daň

- d) súčasný, či niektorý z predchádzajúcich vlastníkov pozemku nezískal pred predložením ŽoNFP príspevok z verejných prostriedkov na nákup daného pozemku, čo by v prípade spolufinancovania nákupu z prostriedkov EŠIF viedlo k duplicitnému financovaniu, a tým k vzniku neoprávnených výdavkov.

Ak Poskytovateľ identifikuje pri kúpe pozemku konflikt záujmov v zmysle § 46 ods. 1 zákona o príspevku z EŠIF, výdavky na kúpu pozemku budú neoprávnené v plnom rozsahu.

Neoprávneným výdavkom je spravidla:

- o časť obstarávacej ceny pozemku, ktorá je vyššia ako 10 % celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt (kumulatívne za nákup všetkých pozemkov v rámci projektu), resp. vyššia ako 15 % v prípade zanedbaných plôch a plôch, ktoré sa v minulosti používali na priemyselné účely a ktorých súčasťou sú budovy;
- o cena pozemku, pri ktorého kúpe Poskytovateľ identifikuje konflikt záujmov.

Prípravná a projektová dokumentácia

Výdavky na prípravnú a projektovú dokumentáciu (napr. pre územné rozhodnutie, pre stavebné povolenie, pre realizáciu stavby, geodetické a prieskumné práce potrebné na spracovanie stavebného projektu) sú oprávnenými výdavkami v prípade, že prípravná a projektová dokumentácia sú nevyhnuté pre splnenie cieľov projektu.

Stavebný dozor

Výdavky na stavebný dozor sú oprávnenými výdavkami v prípade, že stavebný dozor je nevyhnutý pre splnenie cieľov projektu a oprávnené výdavky na stavebný dozor nepresiahnu sumu 0,5 - 2,5 % celkových oprávnených výdavkov na stavebné práce³⁸, pričom výdavky na stavebný dozor preukázateľne priamo súvisia s realizáciou projektu.

Odborný autorský dohľad

Výdavky na odborný autorský dohľad sú oprávnenými výdavkami za splnenia nasledovných podmienok:

- a) výdavky na odborný autorský dohľad nepresiahnu sumu 0,5 - 1,0 % celkových oprávnených výdavkov na stavebné práce³⁸, pričom výdavky na odborný autorský dohľad preukázateľne priamo súvisia s realizáciou projektu;
- b) odborný autorský dohľad bude obstaraný spolu s projektovou dokumentáciou v rámci projektu pre realizáciu stavby a výdavok na odborný autorský dohľad bude v rámci projektovej dokumentácie samostatne vyčíslený.

Odborný geologický dohľad

Výdavky na odborný geologický dohľad³⁹ sú oprávnenými výdavkami výlučne v prípade projektov zameraných na:

- sanáciu environmentálnych záťaží (Prioritná os 1, Špecifický cieľ 1.4.2),
- rekultiváciu uzavretých a opustených úložísk ťažobného odpadu (Prioritná os 2, Špecifický cieľ 2.1.2), a
- sanáciu havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy (Prioritná os 3, Špecifický cieľ 3.1.2),

a to za splnenia nasledovných podmienok:

- a) výdavky na odborný geologický dohľad nepresiahnu sumu 1,35 - 2,9 % celkových oprávnených výdavkov na geologické práce³⁸;

z pridanej hodnoty ako oprávnený výdavok musí spĺňať podmienky uvedené v rámci skupiny výdavkov „Daň z pridanej hodnoty a iné dane“ v kapitole 4 tejto Príručky.

³⁸ Škálované percentuálne limity pre tento oprávnený výdavok sú uvedené v prílohe č. 2 Príručky.

³⁹ V zmysle § 3, písm. v), bod 1 zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (ďalej len „geologický zákon“) v platnom znení.

- b) výdavky na odborný geologický dohľad preukázateľne priamo súvisia s realizáciou projektu a sú nevyhnuté pre splnenie jeho cieľov.

Nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)

Oprávneným výdavkom je dlhodobý hmotný a nehmotný majetok⁴⁰. V prípade, ak Prijímateľ využíva nadobudnutý majetok (napr. zariadenie, vybavenie) len pre účely projektu, uplatní si výdavky spojené s ich obstaraním v celkovej výške⁴¹. Kúpený majetok je nový, nebol používaný a Prijímateľ s ním v minulosti žiadnym spôsobom nedisponoval (čo i len sčasti, ak bol k dispozícii Prijímateľovi).

V prípade, že Prijímateľ využíva majetok okrem realizácie projektu aj na iné aktivity nesúvisiace s realizáciou projektu, oprávnené sú len pomerné výdavky na jeho obstaranie vypočítané Prijímateľom napríklad pomocou nasledujúcich metód:

- ako pomer výšky celkových výdavkov projektu k celkovému obratu Prijímateľa za predchádzajúci kalendárny rok alebo priemerného obratu za posledné 3 kalendárne roky;
- na základe výpočtu osobohodín, ktoré odpracuje zamestnanec/zamestnanci v rámci projektu;
- iný spôsob určený vo Výzve vo vzťahu k vybraným oblastiam podpory.

Príklad č. 1: Výpočet pomernej časti oprávnených výdavkov na nákup hmotného majetku

Prijímateľ realizuje z prostriedkov EŠIF 3 projekty (v celkovej hodnote 45 000 EUR), pričom zariadenie využíva pre každý z týchto projektov. Pre výpočet pomernej časti oprávnených výdavkov Prijímateľ vypočíta aký je percentuálny pomer NFP každého projektu vo vzťahu k celkovej sume NFP, ktorú prostredníctvom projektov získa.

Projekt č. 1: NFP	=	10 000 EUR	... pomerná časť =	$10\,000/45\,000 \cdot 100 = 22,22\%$
Projekt č. 2: NFP	=	15 000 EUR	... pomerná časť =	$15\,000/45\,000 \cdot 100 = 33,33\%$
Projekt č. 3: NFP	=	20 000 EUR	... pomerná časť =	$20\,000/45\,000 \cdot 100 = 44,44\%$
Σ NFP projektov 1 až 3 = 45 000 EUR				

Príklad č. 2: Výpočet pomernej časti oprávnených výdavkov na nákup hmotného majetku

Zamestnanci Prijímateľa pracujú na 2 projektoch (celkový odpracovaný počet hodín je 800) podporených z EŠIF súčasne. Pre výpočet pomernej časti oprávnených výdavkov Prijímateľ vypočíta, aký je percentuálny pomer počtu odpracovaných hodín každého projektu v pomere k súčtu všetkých odpracovaných hodín za oba projekty.

Projekt č. 1: počet odpracovaných hodín	=	300	... pomerná časť =	$300/800 \cdot 100 = 37,5\%$
Projekt č. 2: počet odpracovaných hodín	=	500	... pomerná časť =	$500/800 \cdot 100 = 62,5\%$
Σ odpracovaných hodín na projektoch = 800				

V prípade, že Prijímateľ využíva zariadenie/vybavenie okrem realizácie projektu aj na iné aktivity nesúvisiace s realizáciou projektu, oprávnené sú len pomerné výdavky na obstaranie zariadenia/vybavenia.

⁴⁰ Samostatné hnutelné veci, prípadne súbory hnutelných vecí, ktoré majú samostatné technicko-ekonomické určenie, ktorých vstupná cena je vyššia ako 1.700,- EUR a prevádzkovo-technické funkcie dlhšie ako jeden rok a dlhodobý nehmotný majetok, ktorého vstupná cena je vyššia ako 2.400,- EUR a použiteľnosť alebo prevádzkovo-technické funkcie sú dlhšie ako jeden rok (podľa § 22 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, ďalej len „zákon o dani z príjmov“). V prípadoch, kedy majetok nespĺňa podmienky ustanovené podľa zákona o dani z príjmov, ale Prijímateľ sa rozhodol postupovať podľa osobitného predpisu a tento majetok sa vykazuje ako dlhodobý hmotný alebo nehmotný majetok v účtovníctve Prijímateľa, tak sa na takýto majetok uplatňujú rovnaké podmienky, ako sú uvedené v predmetnej Príručke.

⁴¹ Pri nákupe z tretích krajín je clo súvisiace s obstaraním považované za oprávnený výdavok.

Finančný prenájom a operatívny nájom

Finančný prenájom⁴² (alebo operatívny nájom) je spôsob financovania spočívajúci v prenájme (alebo nájme) predmetu na vopred stanovenú dobu za dohodnutú odmenu, ktorý je v prípade finančného prenájmu spojený s právom či povinnosťou prevodu vlastníctva predmetu prenájmu na nájomcu. Rozlišujeme dva základné typy tohto financovania:

- a) finančný prenájom - ide o nájom hnuťelnej alebo nehnuteľnej veci, po jeho skončení prechádza predmet nájmu za dohodnutú kúpnu cenu do vlastníctva nájomcu;
- b) operatívny nájom - ide o nájom hnuťelnej alebo nehnuteľnej veci, po jeho skončení sa predmet nájmu vracia prenajímateľovi.

Základné pravidlo pre oblasť finančného prenájmu stanovuje, že finančný prenájom je oprávneným výdavkom v prípade, pokiaľ je pre spolufinancovanie z EŠIF oprávnený aj predmet tohto finančného prenájmu.

Pri zmluvách o finančnom prenájme s doložkou o odkúpení (alebo pri zmluvách stanovujúcich minimálne obdobie prenájmu s dĺžkou zodpovedajúcou životnosti investície, ktorá je predmetom zmluvy), nesmie hodnota predmetu finančného prenájmu presiahnuť jeho trhovú hodnotu. Dane a finančná činnosť prenajímateľa súvisiace so zmluvou o finančnom prenájme nie sú oprávnenými výdavkami. Oprávneným výdavkom nie je celá časť splátky, ale len zodpovedajúca časť vstupnej ceny podľa osobitného predpisu⁴³, vzťahujúca sa na obdobie realizácie projektu, ktorá bola reálne uhradená.

V prípade, že predmet finančného prenájmu nie je využívaný výlučne na účely projektu, oprávnená je len alikvotná časť vstupnej ceny za príslušné obdobie (viď bližšie postup upravený v časti *Nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)* v kapitole 4 tejto Príručky).

Výdavok na predmet operatívneho nájmu je oprávneným výdavkom za predpokladu, že takýto predmet je pre realizáciu projektu nevyhnutný⁴⁴.

Pri zmluvách o operatívnom nájme bez doložky o odkúpení, ktorých dĺžka trvania je kratšia ako životnosť investície, ktorá je predmetom zmluvy, je oprávnená splátka nájmu, ktorá sa vzťahuje na obdobie realizácie projektu a súčasne na obdobie, počas ktorého bol predmet nájmu pre daný projekt využívaný. V prípade, že predmet nájmu nie je využívaný len pre účely projektu, je oprávnená len alikvotná časť splátky nájmu za príslušné obdobie (viď bližšie postup upravený v časti *Nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)* v kapitole 4 tejto Príručky). Pri tomto type zmlúv o nájme musí nájomca preukázať, že zmluva bola najhospodárnejšou metódou pre získanie zariadenia, t.j. využitie nájmu musí byť finančne najvýhodnejším riešením pre projekt. Z tohto dôvodu nie je oprávneným výdavkom na nájom tá časť výdavkov, o ktorú presahujú výdavky za nájom výšku výdavkov, ktoré by predstavovali obvyklú cenu za nájom rovnakého predmetu, resp. by presiahli bežnú obstarávaciu cenu rovnakého predmetu v danom čase a mieste⁴⁵.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla:

- o splátky finančného prenájmu, keď predmet finančného prenájmu sám nie je oprávneným výdavkom;
- o splátky finančného prenájmu a operatívneho nájmu, ktoré sa nevzťahujú na obdobie realizácie projektu.

Osobné výdavky

Základným oprávneným výdavkom v oblasti osobných výdavkov je **cena práce** (hrubá mzda, resp. odmena za vykonanú prácu a zákonné odvody zamestnávateľa).

Pre osobné výdavky platí, že **nesmú presiahnuť výšku obvyklú v danom odbore, čase a mieste a musia byť primerané úlohám a zodpovednostiam osôb zapojených do realizácie projektu.**

⁴² V zmysle zákona o dani z príjmov.

⁴³ Zákon o dani z príjmov.

⁴⁴ V rámci Výzvy môže Poskytovateľ podrobnejšie vymedziť, ktoré predmety je možné financovať formou operatívneho nájmu.

⁴⁵ Aplikuje sa vždy nižšia hodnota z daných možností.

V prípade osobných výdavkov je nevyhnutné, aby Prijímateľ rešpektoval odmeňovanie jednotlivých pracovných pozícií s ohľadom na jeho predchádzajúcu mzdovú politiku, t.j. nie je možné akceptovať navýšenie mzdy, resp. odmeny za vykonanú prácu iba z dôvodu prác vykonávaných na projekte financovanom z prostriedkov EŠIF (napr. rozdielne sadzby odmeňovania za práce vykonávané mimo aktivít projektu a za práce vykonávané na aktivitách projektu; rozdielne hodinové sadzby v prípade viacerých projektov tej istej funkcie - projektový manažér - u jednej osoby; neopodstatnené rozdielne hodinové sadzby pri odbornom personáli). Takéto navýšenie bude mať za následok vznik neoprávnených výdavkov v časti presahujúcej výšku mzdy, resp. odmeny rovnakej práce vykonávanej mimo projektu. Zároveň je Prijímateľ povinný preukázať, že zamestnanec, ktorého mzdové výdavky sú predmetom financovania z EŠIF má pre danú pracovnú pozíciu alebo pre práce vykonávané na projekte potrebnú kvalifikáciu a odbornú spôsobilosť.

Zamestnanci Prijímateľa preukazujú svoje zapojenie do projektu **pracovným výkazom**. Činnosti a objem práce v pracovnom výkaze musia zodpovedať skutočne vykonanej práci v rámci vykazovaného obdobia. V prípade zamestnávania osôb pre účely realizácie projektu rozlišujeme dve alternatívy:

- a) **zamestnanec pracuje na projekte na plný pracovný úväzok**⁴⁶ (t.j. ustanovený pracovný čas): zamestnanec vykonáva počas celej pracovnej doby (resp. počas celého pracovného času) činnosti týkajúce sa výlučne aktivít na projekte a žiadne iné aktivity mimo projektu. V tomto prípade sú oprávnené výdavky za všetky zložky mzdy vrátane príplatkov⁴⁷, resp. odmeny na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a náhrady mzdy v zmysle platnej legislatívy, ako aj povinné odvody za zamestnávateľa;
- b) **zamestnanec pracuje na projekte iba určitý pracovný čas**: celkový pracovný čas zamestnanca je rozdelený na aktivity pre projekt/projekty spolufinancovaný/é z EŠIF a na aktivity mimo EŠIF. V tomto prípade sú oprávnené výdavky za všetky zložky mzdy vrátane príplatkov⁴⁵, resp. odmeny na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a náhrady mzdy v zmysle platnej legislatívy, ako aj povinné odvody za zamestnávateľa pomerne podľa skutočne odpracovaného času na projekte. Náhrada za dovolenku prislúcha k obdobiu odpracovanému príslušným zamestnancom na danom projekte, t.j. oprávnená náhrada za dovolenku sa bude krátiť u zamestnancov, ktorí pracujú len časť svojho úväzku na danom projekte. Oprávnená je skutočne čerpaná dovolenka v čase realizácie projektu (t.j. aj prenesená dovolenka z predchádzajúceho roku, ak nárok na dovolenku vznikol v súvislosti s výkonom práce na projekte).

Náhrada mzdy za práceneschopnosť, ošetrovania člena rodiny a návštevu u lekára je oprávneným výdavkom, ak je zamestnávateľom poskytnutá v súlade s platnou legislatívou úpravou, v zákonnej výške, predstavuje konečný výdavok Prijímateľa a výška oprávnenej náhrady mzdy zodpovedá miere zapojenia zamestnanca do realizácie daného projektu.

Výdavky týkajúce sa výkonu práce na projekte sú limitované rozsahom práce **maximálne 12 hodín/deň za všetky pracovné úväzky osoby kumulatívne**, t.j. za všetky pracovné pomery, dohody mimo pracovného pomeru a štátnozamestnanecký pomer⁴⁸.

Pracovné úväzky osôb pracujúcich na projekte sa nesmú prekrývať. Nie je prípustné, aby bol zamestnanec platený za rovnakú činnosť vykonávanú v tom istom čase, resp. za rovnaké výstupy viackrát. Za neoprávnené sa budú považovať výdavky v prípade identifikácie prekrývania sa pracovného času osoby pracujúcej na dvoch alebo viacerých projektoch (vrátane prípadu jedného projektu s viacerými pozíciami v rámci toho istého projektu alebo v prípade viacerých zmluvných vzťahov pre výkon práce pre projekt a mimo projektov) spolufinancovaných z prostriedkov EŠIF, resp. z iných programov EÚ alebo vnútroštátnych programov, resp. pri zistení vykonávania činnosti nefinancovanej z prostriedkov EŠIF. Výdavky, ktoré sa vzťahujú na tieto pracovné výkazy budú vylúčené z financovania dotknutého projektu/projektov na úrovni príslušného dňa, pričom nie je podstatné, na základe akého zmluvného vzťahu osoba pracovala. **Pri zistení prekrývania sa výdavkov v projekte je Poskytovateľ oprávnený odstúpiť od Zmluvy o poskytnutí NFP**. Postupy, resp. metódy, ktorými bude Poskytovateľ overovať prekrývanie výdavkov sú uvedené v *Príručke pre prijímateľa*.

⁴⁶ Pre účely tejto Príručky sa pod pojmom úväzok rozumie: pracovný pomer, dohody mimo pracovného pomeru a štátnozamestnanecký pomer.

⁴⁷ Oprávnené sú príplatky v zmysle platnej legislatívy.

⁴⁸ Týmto nie sú dotknuté záväzky zamestnávateľa voči zamestnancom na základe uzatvorených pracovnoprávných vzťahov.

Za **neoprávnené výdavky** sa v prípade osobných výdavkov považujú:

- výdavky pri obchádzaní zákonníka práce v platnom znení v prípadoch, ak s jednou a tou istou osobou sa uzatvorí reťazenie pracovnoprávných vzťahov, napr. najskôr dohoda o vykonaní práce a po vyčerpaní stanoveného rozsahu pracovných hodín (350 hodín/rok) sa uzatvorí ďalší zmluvný vzťah napr. príkazná zmluva, alebo dohoda o pracovnej činnosti a pod., pričom vykonávaná činnosť stále javí znaky závislej práce;
- odmeny⁴⁹ (resp. prémie alebo rôzne variabilné zložky naviazané napr. na hospodárske výsledky Prijímateľa)⁵⁰;
- nemocenské dávky hradené zo strany Sociálnej poisťovne (keďže nie sú výdavkom Prijímateľa);
- výdavky týkajúce sa činností na projekte vykonávaných počas práceneschopnosti, ošetrovania člena rodiny a návštevy lekára⁵¹;
- ostatné výdavky na zamestnanca (napr. dary, benefity), ktoré nie sú pre zamestnávateľov povinné podľa osobitných právnych predpisov⁵²;
- výdavky na odstupné a odchodné (keďže medzi nimi a realizáciou projektu neexistuje príčinný vzťah)⁵³;
- tvorba sociálneho fondu (aj napriek tomu, že je pre zamestnávateľa povinnosťou, jeho čerpanie nesúvisí s realizáciou projektu);
- mzdové náklady zamestnancov, ktorí sa nepodieľajú na realizácii projektu;
- pomerná časť osobných výdavkov, ktorá nezodpovedá pracovnému vyťaženiu zamestnanca na danom projekte.

Osobné výdavky, bezprostredne súvisiace s **realizáciou hlavných aktivít projektu** (priame výdavky), je možné v prípade DOP OP KŽP uplatniť v rámci nasledovných, štandardizovaných pracovných pozícií:

Pracovná pozícia
Odborný koordinátor
Expert/špecialista
Odborný/technický pracovník
Terénny/pomocný pracovník

Zároveň platí, že osobné výdavky, ktoré vzniknú v rámci uvedených pracovných pozícií budú oprávnené **výlučne** v prípade projektov implementovaných prostredníctvom:

- Prioritnej osi 1, Špecifického cieľa 1.1.1, 1.2.3, 1.3.1, 1.4.1 a 1.4.2;
- Prioritnej osi 2, Špecifického cieľa 2.1.1 a 2.1.2;
- Prioritnej osi 3, Špecifického cieľa 3.1.1, 3.1.2 a 3.1.3.

⁴⁹ Ide o zložku mzdy v zmysle § 118 zákonníka práce. Uvedené sa aplikuje aj na obdobný pracovný vzťah (napr. zákon o štátnej službe).

⁵⁰ Odmena ako zložka mzdy (v zmysle § 118 zákonníka práce) je **oprávnený výdavok výlučne v prípade, ak je poskytnutá zamestnancovi, ktorý pracuje iba na projekte/projektoch spolufinancovanom z EŠIF**, t. j. nevykonáva iné pracovné činnosti financované z iných zdrojov prijímateľa (bez ohľadu na dĺžku pracovného času zamestnaného u konkrétneho prijímateľa) a zároveň za splnenia podmienky, že **výška odmeny je v súlade s predchádzajúcou mzdovou politikou organizácie žiadateľa/Prijímateľa**, t. j. nie je možné akceptovať navýšenie odmeny iba z dôvodu prác vykonávaných na projekte financovanom z prostriedkov EŠIF.

⁵¹ Ak napr. zamestnanec nepracuje z dôvodu práceneschopnosti alebo ošetrovania člena rodiny či navštívi lekára a súčasne v tom istom čase vykonáva aktivity na základe, napr. občianskeho zákonníka alebo zákonníka práce pre projekt, budú výdavky na tieto aktivity považované za neoprávnené.

⁵² V prípade, ak do povinných odvodov za zamestnávateľa vstupuje aj odvod za sumu ostatných výdavkov na zamestnanca, je potrebné túto sumu odpočítať od celkových odvodov zamestnávateľa.

⁵³ V prípade, ak do povinných odvodov za zamestnávateľa vstupuje aj odvod za výdavok na odstupné a odchodné, je potrebné túto sumu odpočítať od celkových odvodov zamestnávateľa.

Finančné limity pre mzdy, resp. odmeny (na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) pre vyššie uvedené pracovné pozície sú uvedené v prílohe č. 2 Príručky⁵⁴.

Osobné výdavky, bezprostredne súvisiace s **riadením projektu - interné** (nepriame výdavky), je možné v prípade DOP OP KŽP uplatniť výlučne v rámci pracovnej pozície Projektový manažér - interný (viď. tabuľka nižšie).

Pracovná pozícia	Rámcové činnosti vykonávané v rámci riadenia projektu
Projektový manažér - interný ⁵⁵	<ul style="list-style-type: none"> ▪ finančné riadenie projektu ▪ monitorovanie projektu/sledovanie čiastkových a celkových výsledkov projektu ▪ vykonávanie zmien v projekte ▪ poskytovanie informácií Prijímateľovi v oblasti informovania a komunikácie o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu⁵⁶ ▪ iné

Finančné limity pre mzdu, resp. odmenu (na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) pre pracovnú pozíciu Projektový manažér - interný sú uvedené v prílohe č. 2 Príručky⁵².

Cestovné náhrady

Výšku náhrad výdavkov vzniknutých v súvislosti s pracovnou cestou upravuje zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách (ďalej len „zákon o cestovných náhradách“). Cestovné náhrady sú oprávnenými výdavkami vo výške a za podmienok, ktoré stanovuje zákon o cestovných náhradách, predmetná Príručka a prípadne interná norma organizácie Prijímateľa.

Aby bolo možné považovať pracovné cesty a s nimi spojené cestovné náhrady za oprávnené výdavky, musia súvisieť s realizáciou projektu, musia byť pre dosiahnutie cieľov projektu nevyhnutné, musia byť vykonané osobami, ktoré sa na realizácii projektu podieľajú a zároveň spĺňať pravidlá hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti, pričom oprávnenými sú ako domáce, tak i zahraničné cesty.

Ak zamestnancovi/osobe počas pracovnej cesty vznikli výdavky, za ktoré musel priamo zaplatiť, Prijímateľ musí zdokladovať, že ich tomuto zamestnancovi/osobe skutočne vyplatil.

Oprávnenými výdavkami v rámci cestovných náhrad sú:

- a) náhrada preukázaných cestovných výdavkov,
- b) náhrada preukázaných výdavkov na ubytovanie,
- c) stravné⁵⁷,
- d) náhrada preukázaných potrebných vedľajších výdavkov.

Oprávnenými výdavkami sú výdavky na dopravu všetkými druhmi verejnej dopravy (vrátane výdavkov na letenky, mestskú hromadnú dopravu a diaľkovú verejnú hromadnú dopravu v 2. triede, miestenky, ležadlá alebo lôžka) a náhrady za použitie vlastného osobného motorového vozidla a služobných motorových vozidiel.

⁵⁴ Týmto nie je dotknutá možnosť, že mzda/odmena dohodnutá medzi zamestnancom a Prijímateľom je vyššia ako sú finančné limity stanovené Poskytovateľom, avšak rozdiel medzi dohodnutou mzdou/odmenou a stanovenými finančnými limitmi bude určený ako neoprávnený výdavok.

⁵⁵ V rámci DOP OP KŽP je riadenie projektu - interné možné vykonávať výlučne prostredníctvom jednej pracovnej pozície „Projektový manažér - interný“. Týmto nie je dotknutá možnosť obsadiť uvedenú pracovnú pozíciu viacerými osobami na skrátenej pracovný úväzok, avšak ich celkový podiel práce kumulatívne nepresiahne jeden plný (100 %) pracovný úväzok. **Kombinácia** interného a externého riadenia projektu **nie je** v rámci jedného a toho istého DOP OP KŽP **prípustná**.

⁵⁶ Poskytovanie informácií ohľadom špecifik jednotlivých nástrojov pre informovanie a komunikáciu uvedených v *Manuáli pre informovanie a komunikáciu* pre OP KŽP.

⁵⁷ Za oprávnený výdavok sa aj v prípade stravného poskytnutého dodávateľsky (na faktúru) považuje suma stravného, ktorá je v súlade s platným znením *Opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR o sumách stravného*. Zároveň platí, že ak má zamestnanec/osoba vyslaná na pracovnú cestu zabezpečené stravné dodávateľským spôsobom, nepatrí mu náhrada za stravné (v zmysle § 1 ods. 4 zákona o cestovných náhradách).

Použitie miestnej verejnej dopravy - náhrada cestovných výdavkov za miestnu pravidelnú verejnú dopravu patrí zamestnancovi/osobe v preukázanej výške. Pri zakúpení časových cestovných lístkov pri využití verejnej hromadnej dopravy musí byť doložené, že nákup časového lístka je v rámci realizácie projektu lacnejší ako preplatenie jednotlivých cestovných lístkov.

Použitie lietadla - pri použití lietadla je oprávneným výdavkom letenka v ekonomickej triede a priamo súvisiace poplatky (napr. letiskové poplatky). V prípade tuzemských pracovných ciest musí Prijímateľ preukázať, že využitie tohto spôsobu dopravy je hospodárnejšie a efektívnejšie ako využitie iného dopravného prostriedku.

Použitie súkromného motorového vozidla - ak sa zamestnanec/osoba dohodne so zamestnávateľom, že pri pracovnej ceste použije cestné motorové vozidlo okrem cestného motorového vozidla poskytnutého zamestnávateľom, oprávnené výdavky sa určujú len do výšky výdavkov na cestovné verejnou dopravou. Nárok na úhradu cestovného má iba vodič motorového vozidla, t.j. ak sú v motorovom vozidle viaceré osoby, nárok na úhradu má iba jedna osoba - vodič motorového vozidla.

Použitie služobného motorového vozidla - ak zamestnanec/osoba použije na cestu cestné motorové vozidlo Prijímateľa, oprávnené sú výdavky na nákup pohonných hmôt (podľa počtu odjazdených kilometrov uvedených v knihe jász a vo vyúčtovaní pracovnej cesty). Použitie služobného motorového vozidla musí byť pre realizáciu projektu nevyhnutné pri dodržaní zásady hospodárnosti a efektívnosti (najmä v porovnaní s verejnou osobnou dopravou). V prípade, že Prijímateľ nepreukáže vyššie uvedené podmienky, môže mu byť zo strany Poskytovateľa pri pracovných cestách priznaná výška náhrady určená podľa výšky zodpovedajúcej použitiu verejnej osobnej dopravy.

Použitie taxi služby - aby bol výdavok oprávnený, je potrebné preukázať, že použitie taxi služby je pre realizáciu projektu nevyhnutné pri dodržaní zásady hospodárnosti a efektívnosti (najmä v porovnaní s verejnou osobnou dopravou). V prípade, že Prijímateľ nepreukáže vyššie uvedené podmienky môže mu byť zo strany Poskytovateľa pri využití taxi služby priznaná výška náhrady určená podľa výšky zodpovedajúcej použitiu verejnej osobnej dopravy.

Zamestnancovi/osobe vyslanému/vyslanej na pracovnú cestu patrí náhrada preukázaných výdavkov za ubytovanie. Aj v tomto prípade platí, že výdavky na ubytovanie majú zohľadňovať obvyklé ceny v danom mieste a čase, aby bolo dodržané pravidlo hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti. Maximálny cenový limit

pre ubytovanie na území SR a v zahraničí (pre zamestnanca/osobu vyslanú na pracovnú cestu) je definovaný v prílohe č. 2 Príručky. Zároveň však Prijímateľ musí dodržať vlastné interné predpisy organizácie, ak stanovujú nižší cenový limit.

Zamestnancovi/osobe vyslanému/vyslanej na pracovnú cestu patrí stravné za každý kalendárny deň pracovnej cesty za podmienok ustanovených zákonom o cestovných náhradách. Suma stravného je stanovená v závislosti od času trvania pracovnej cesty v kalendárnom dni. Sadzby stravného pre tuzemskú pracovnú cestu upravuje aktuálne platné opatrenie k zákonu o cestovných náhradách (aktuálne platné Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o sumách stravného).

Pri zahraničnej pracovnej ceste zamestnancovi/osobe patrí za každý kalendárny deň zahraničnej pracovnej cesty za podmienok ustanovených zákonom o cestovných náhradách stravné v eurách alebo v cudzej mene. Toto stravné je stanovené v závislosti od času trvania zahraničnej pracovnej cesty mimo územia Slovenskej republiky. Sadzby stravného počas zahraničnej pracovnej cesty upravuje aktuálne platné opatrenie k zákonu o cestovných náhradách (aktuálne platné opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú základné sadzby stravného v eurách alebo v cudzej mene pri zahraničných pracovných cestách).

V prípade potrebných vedľajších výdavkov ide o výdavky spojené s pracovnou cestou ako napr. parkovné, diaľničný poplatok⁵⁸, vstupenky na veľtrh, poplatky za úschovňu batožiny, konferenčné poplatky, miestne dane pri ubytovaní a pod.

Zahraničné pracovné cesty sú oprávnené v odôvodnených prípadoch a za predpokladu, že boli schválené v ŽoNFP a sú zahrnuté v Zmluve o poskytnutí NFP, pri rešpektovaní pravidiel týkajúcich sa geografickej

⁵⁸ V prípade diaľničnej známky musí Prijímateľ preukázať, že motorové vozidlo bolo počas celej pracovnej cesty využívané výlučne pre účely projektu a diaľničná známka bola nevyhnutná a spĺňa podmienky hospodárnosti. Ak sa motorové vozidlo využívalo pre účely projektu len z časti, Prijímateľ predloží výpočet pre úhradu zodpovedajúcej/oprávnenej časti výdavku, ktorým bolo zakúpenie diaľničnej známky.

oprávnenosti vyplývajúcej zo všeobecného nariadenia. Výdavky na ubytovanie v hoteli v zahraničí musia zodpovedať cenám, ktoré sú v danom mieste a čase obvyklé.

Externé služby (zabezpečené dodávateľským spôsobom)

Externé služby zahŕňajú najrôznejšie položky podľa typu projektu, ku ktorému sa viažu. Vybrané služby musia prispievať k dosahovaniu cieľov projektu a byť pre jeho realizáciu nevyhnutné.

Prijímateľ môže využívať služby dodávateľov v tých prípadoch a pre tie činnosti, kedy nie je možné, alebo efektívne, tieto služby/činnosti zabezpečiť vlastnými kapacitami. Podmienkou zostáva, že tieto služby musia byť preukázateľne nevyhnutné pre realizáciu projektu.

Medzi najčastejšie typy služieb, ktoré je možné zaradiť pod oprávnené výdavky OP KŽP pre DOP patria nasledovné:

- odborné služby/štúdie⁵⁹ - zahŕňajú napr. výdavky na spracovanie štúdie, analýzy, zberu dát a ďalších čiastkových odborných činností potrebných pre realizáciu projektu;
- odborné publikácie/príručky/manuály vytvárané na zákazku;
- výdavky na mediálne/informačné aktivity (napr. konferencie, semináre, výstavy, školenia) implementované ako hlavné aktivity projektu (priame výdavky)⁶⁰;
- externé služby zabezpečujúce informovanie a komunikáciu (nepriame výdavky) o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu⁶¹;
- riadenie projektu - externé;
- znalecké posudky⁶⁰ a ďalšie vyššie nešpecifikované služby, ktoré priamo súvisia s realizáciou projektu a sú pre projekt nevyhnutné.

V prípade výdavkov týkajúcich sa **riadenia projektu - externé** ide o výdavky, ktoré sú určené ako nepriame výdavky (majú charakter bežných výdavkov) a spadajú do limitu nepriamych výdavkov uvedených v kapitole 3 tejto Príručky.

Oprávnené výdavky za externé služby, bezprostredne súvisiace s **riadením projektu - externé**, je možné v rámci DOP OP KŽP uplatniť výlučne v rámci pracovnej pozície Projektový manažér - externý (viď. tabuľka nižšie).

Pracovná pozícia	Rámcové činnosti vykonávané v rámci riadenia projektu
Projektový manažér - externý ⁶²	<ul style="list-style-type: none"> ▪ finančné riadenie projektu ▪ monitorovanie projektu/sledovanie čiastkových a celkových výsledkov projektu ▪ vykonávanie zmien v projekte ▪ poradenstvo v oblasti informovania a komunikácie o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu⁶³ ▪ iné

Finančný limit pre odplatu za služby poskytované v rámci pracovnej pozície Projektový manažér - externý sú uvedené v prílohe č. 2 Príručky⁶⁴.

⁵⁹ Prijímateľ je povinný rešpektovať zásadu „hodnota za peniaze/value for money“. Poskytovateľ ustanoví podmienky, za ktorých je možné uvedené služby považovať za oprávnené v relevantnej Výzve. Poskytovateľ si vyhradzuje právo overiť hospodárnosť, efektívnosť a účelnosť tohto výdavku (poskytnutej služby) prostredníctvom nezávislého posudku obdobne, ako aj v prípade ostatných typov výdavkov.

⁶⁰ Zahŕňajú výdavky na organizáciu a zabezpečenie realizácie mediálnych/informačných aktivít organizovaných pre účely projektu, do ktorých budú zapojené cieľové skupiny, hostujúci účastníci alebo širšia verejnosť. Tieto výdavky najčastejšie pokrývajú organizačné zabezpečenie, prenájom priestorov a techniky.

⁶¹ Ide o zabezpečenie pre projekt relevantných nástrojov pre informovanie a komunikáciu (dočasný pútač a stála tabuľa, alebo plagát, publikovanie článkov o projekte a iné) bližšie špecifikovaných v *Manuáli pre informovanie a komunikáciu* pre OP KŽP.

⁶² V rámci DOP OP KŽP je riadenie projektu - externé možné vykonávať výlučne prostredníctvom jednej pracovnej pozície „Projektový manažér - externý“. **Kombinácia** externého a interného riadenia projektu **nie je** v rámci jedného a toho istého DOP OP KŽP **prípustná**.

⁶³ Poradenstvo ohľadom špecifik jednotlivých nástrojov pre informovanie a komunikáciu uvedených v *Manuáli pre informovanie a komunikáciu* pre OP KŽP.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla služby, ktoré neprispievajú k dosahovaniu cieľov projektu/nie sú pre jeho realizáciu nevyhnutné.

Finančné výdavky a poplatky

Všeobecnou podmienkou oprávnenosti finančných výdavkov a poplatkov je ich nevyhnutnosť a priama väzba na projekt. Medzi oprávnené výdavky patria správne poplatky (napr. za úkony a konania orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov) s priamou väzbou na projekt výlučne v prípade žiadateľov z verejného sektora.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla finančné výdavky a poplatky, ktoré nie sú pre jeho realizáciu nevyhnutné a nemajú priamu väzbu na projekt.

Daň z pridanej hodnoty a iné dane

V zmysle čl. 69 všeobecného nariadenia je daň z pridanej hodnoty (ďalej aj „DPH“) neoprávneným výdavkom, avšak postup zdaňovania daňou z pridanej hodnoty umožňuje, aby DPH za určitých okolností bola oprávneným výdavkom. DPH nie je oprávneným výdavkom v prípade, že Prijímateľ má nárok na jej odpočet na vstupe. Nárok na odpočet je vymedzený zákonom o DPH.

Oprávnená DPH sa vzťahuje len k plneniam, ktoré sú považované za oprávnené. V prípade, ak je výdavok oprávnený iba čiastočne, daň z pridanej hodnoty vzťahujúca sa k tomuto výdavku je oprávneným výdavkom v rovnakom pomere.

Akákoľvek činnosť vykonávaná počas realizácie projektu, resp. po jeho ukončení súvisiaca s nadobudnutím/zhodnotením majetku z prostriedkov EŠIF, ktorá bude potenciálne generovať zdaniteľné príjmy (napr. prevádzkovanie vybudovanej kanalizácie) zakladá Prijímateľovi povinnosť odvádzať DPH, t.j. vznikne povinnosť Prijímateľa uplatňovať voči daňovému úradu odpočet dane. V takomto prípade bude DPH (uhradená v rámci implementácie projektu ako oprávnený výdavok) spätne za obdobie realizácie projektu považovaná za neoprávnenú v rozsahu aktivít, z ktorých plynú zdaniteľné príjmy⁶⁵.

Medzi oprávnené výdavky patrí daň z príjmu fyzických osôb, ktorá je súčasťou hrubej mzdy, resp. odmeny za vykonanú prácu (ide o oprávnené výdavky v rámci osobných výdavkov) a daň za ubytovanie, ktorá je oprávneným výdavkom v rámci cestovných náhrad.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla:

- o DPH v prípade, keď je nárokovateľná na vrátenie akýmkoľvek spôsobom;
- o priame dane (daň z nehnuteľnosti, daň z motorových vozidiel a pod.).

Rezerva na nepredvídané výdavky

Výdavky na rezervu na nepredvídané výdavky sú oprávnenými výdavkami za splnenia nasledovných podmienok:

- výdavky na rezervu na nepredvídané výdavky súvisiace so stavebnými prácami nepresiahnu sumu 2,5 % celkových oprávnených výdavkov na stavebné práce;
- výdavky na rezervu na nepredvídané výdavky súvisiace s geologickými prácami nepresiahnu sumu 2,5 % celkových oprávnených výdavkov na geologické práce (iba v prípade, že geologické práce sú predmetom projektu a sú nevyhnutné pre dosiahnutie cieľov projektu) a to výlučne v prípade projektov implementovaných v rámci Prioritnej osi 1, Špecifického cieľa 1.4.2, Prioritnej osi 2, Špecifického cieľa 2.1.2 a Prioritnej osi 3, Špecifického cieľa 3.1.2.

⁶⁴ Týmto nie je dotknutá možnosť, že odplata za služby dohodnutá medzi dodávateľom a Prijímateľom je vyššia ako je finančný limit stanovený Poskytovateľom, avšak rozdiel medzi dohodnutou odplatou a stanoveným finančným limitom bude určený ako neoprávnený výdavok.

⁶⁵ Uvedené môže mať vplyv na správne určenie finančnej medzery pri projektoch generujúcich príjmy.

Oprávnenosť, resp. neoprávnenosť uplatnenia rezervy na nepredvídané výdavky bude posudzovaná v priebehu realizácie projektu (ak relevantné).

Upozornenie:

Poskytovateľ nemôže, vzhľadom na rozmanitosť aktivít oprávnených na realizáciu v rámci prioritných osí 1 - 4 OP KŽP, zahrnúť do predmetnej Príručky všetky potenciálne oprávnené výdavky, ktoré môžu v súvislosti s realizáciou projektu vzniknúť. Vzhľadom na uvedené, pokiaľ ide o výdavok, ktorý vznikol alebo vznikne v súvislosti s realizáciou projektu a nie je výslovne uvedený medzi oprávnenými výdavkami v predmetnej Príručke, odporúčame žiadateľovi taktiež ho uviesť vo formulári ŽoNFP (v ITMS2014+) v rámci niektorej skupiny oprávnených výdavkov. Poskytovateľ posúdi oprávnenosť takéhoto výdavku individuálne a to vzhľadom na ciele a charakter projektu, t.j. určí do akej miery je výdavok nevyhnutný pre naplnenie daných cieľov a realizáciu aktivít projektu.

5. Kategorizácia oprávnených výdavkov

Oprávnené výdavky OP KŽP sú **kategorizované** do príslušných tried a skupín oprávnených výdavkov.

Jednotlivé triedy, skupiny a najčastejšie sa vyskytujúce typy oprávnených výdavkov sú bližšie definované v **Číselníku oprávnených výdavkov** (ďalej aj „číselník“), ktorý tvorí **prílohu č. 1** tejto Príručky.

Účelom číselníka je **kategorizovať oprávnené výdavky** a uľahčiť tak žiadateľom ich správne zaradenie do príslušných tried a skupín oprávnených výdavkov v systéme ITMS2014+ (najmä pri príprave ŽoNFP/zostavovaní rozpočtu projektu a pri príprave žiadostí o platbu).

Číselník oprávnených výdavkov je integrovaný do verejnej, ako aj neverejnej časti ITMS2014+.

6. Neoprávnené výdavky pre dopytovo orientované projekty OP KŽP

Nižšie uvedené výdavky bude Poskytovateľ považovať za **neoprávnené**, bez ohľadu na ich vzťah k cieľom a charakteru projektu⁶⁶:

- akákoľvek časť výdavkov, ktorou by sa prekročila maximálna intenzita pomoci, alebo stanovené finančné limity a benchmarky⁶⁷;
- príprava žiadosti o poskytnutie NFP;
- výdavky spojené so zabezpečením verejného obstarávania tovarov, služieb a prác bezprostredne súvisiacich s projektom (bez ohľadu na to, či bolo VO zabezpečené žiadateľom/Prijímateľom, alebo dodávateľsky);
- odborný geologický dohľad (výnimku tvoria projekty zamerané na sanáciu environmentálnych záťaží (Prioritná os 1, Špecifický cieľ 1.4.2), rekultiváciu uzavretých a opustených úložísk ťažobného odpadu (Prioritná os 2, Špecifický cieľ 2.1.2) a sanáciu havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy (Prioritná os 3, Špecifický cieľ 3.1.2), za splnenia podmienok špecifikovaných v kapitole 4 predmetnej Príručky);
- geologický prieskum za účelom zistenia výdatnosti geotermálneho ložiska, ak netvorí súčasť prípravnej a projektovej dokumentácie;
- nákup pozemkov/lesov vo výške nad 10 % celkových priamych oprávnených výdavkov projektu (alebo pri nedodržaní kumulatívneho percentuálneho limitu na nákup nehnuteľností v rámci projektu), resp. nad 15 % v prípade zanedbaných plôch a plôch, ktoré sa v minulosti používali na priemyselné účely a ktorých súčasťou sú budovy;
- nákup pozemkov/lesov vo výške nad 25 % celkových priamych oprávnených výdavkov projektu (alebo pri nedodržaní kumulatívneho percentuálneho limitu na nákup nehnuteľností v rámci projektu) vo výnimočne a riadne odôvodnených prípadoch projektov týkajúcich sa ochrany životného prostredia nachádzajúcich sa v inom, ako najvyššom (5.) stupni ochrany výlučne v prípade projektov implementovaných v rámci Prioritnej osi 1, Špecifického cieľa 1.3.1;
- cestné komunikácie (okrem nevyhnutnej spätnej úpravy v prípade projektov: budovania verejných kanalizácií (Prioritná os 1, Špecifický cieľ 1.2.1), výstavby a rozšírenia obecných verejných vodovodov v prípadoch súbežnej výstavby verejnej kanalizácie (Prioritná os 1, Špecifický cieľ 1.2.2) a výstavby, rekonštrukcie a modernizácie rozvodov tepla v rámci systémov centralizovaného zásobovania teplom (Prioritná os 4, Špecifický cieľ 4.5.1));
- obslužné a vnútro areálové komunikácie (výnimku tvoria projekty odpadového hospodárstva (Prioritná os 1, Špecifický cieľ 1.1.1) a projekty zamerané na budovanie čistiarní odpadových vôd (Prioritná os 1, Špecifický cieľ 1.2.1));
- výdavky na opravu a údržbu (ak nie je vo Výzve uvedené inak);
- pravidelné obnovovacie investície súvisiace s výmenou strojov, prístrojov, zariadení a technológií;
- revízie a kontroly zariadení, technické prehliadky, funkčné skúšky, garančné a emisné merania ak nie sú súčasťou zmluvy o dielo, ale sú obstarávané samostatne;
- vedľajšie rozpočtové náklady (VRN) okrem výdavkov na zriadenia staveniska;
- rezerva na nepredvídané výdavky súvisiace s nadobudnutím technologických a technických zariadení;
- štúdie, ktoré vedú k vypracovaniu štátnej expertízy;
- akreditácie, reakreditácie;
- prevádzkové výdavky bezprostredne súvisiace s realizáciou hlavných aktivít projektu (výnimku tvoria projekty Prioritnej osi 1, Špecifického cieľa 1.2.3, 1.3.1 a 1.4.2, Prioritnej osi 2, Špecifického cieľa 2.1.2 a projekty Prioritnej osi 3⁶⁸);

⁶⁶ Uvedené neoprávnené výdavky nepredstavujú kompletný (konečný) zoznam. Poskytovateľ nemôže, vzhľadom na rozmanitosť aktivít realizovaných v rámci prioritných osí 1 - 4 OP KŽP, identifikovať všetky neoprávnené výdavky, ktoré môžu v súvislosti s realizáciou projektov vzniknúť.

⁶⁷ Prekročenie stanoveného benchmarku je povolené vo výnimočných a dobre zdôvodnených prípadoch.

- prevádzkové/režijné výdavky bezprostredne súvisiace s riadením projektu, t.j. nepriame výdavky (napr. výdavky na prenájom priestorov, vodné a stočné, nákup pohonných hmôt, energie, na telefón, fax, internet, upratovanie, občerstvenie, nákup spotrebného materiálu a tovaru, iné);
- interiérové vybavenie objektov (napr. nábytok, podlahoviny a koberce, iné);
- správne poplatky, ktoré nie sú pre realizáciu projektu nevyhnutné a nemajú priamu väzbu na projekt;
- výdavky na poistenie majetku nadobudnutého v súvislosti s realizáciou projektu;
- poplatky za zriadenie a vedenie bankového účtu v súvislosti s realizáciou projektu a iné bankové poplatky;
- daňové poplatky a dovozné prirážky;
- poplatky za poštovné a telekomunikačné služby;
- výdavky na nákup použitého zariadenia;
- odpisy;
- vecné príspevky;
- výdavky na právne služby Prijímateľa voči Poskytovateľovi (napr. žaloba, vypracovanie stanoviska);
- mzdové výdavky starostu obce, resp. primátora mesta;
- sankčné poplatky, pokuty⁶⁹ a penále, prípadne ďalšie sankčné výdavky, či už dohodnuté v zmluvách alebo vzniknuté z iných príčin;
- manká, škody (napr. škody spôsobené počas výstavby na cudzom majetku) a dlhy;
- nesplatené dlžné úroky z úverov a pôžičiek⁷⁰;
- dary;
- položky financované z iných finančných zdrojov (Envirofond, Recyklačný fond);
- DPH v prípade, keď je nárokovateľná na vrátenie akýmkoľvek spôsobom;
- priame dane (napr. daň z nehnuteľnosti, daň z motorových vozidiel a pod.);
- iné výdavky priamo nesúvisiace s projektom.

⁶⁸ Jednotlivé typy prevádzkových výdavkov oprávnených na financovanie v rámci vybraných špecifických cieľov OP KŽP sú uvedené v prílohe č. 1 Príručky v rámci triedy 50 - Spotreba.

⁶⁹ Napr. pokuty uložené v súlade s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov za porušenie princípu „znečisťovateľ platí“ a iné druhy uložených peňažných alebo nepeňažných sankcií.

⁷⁰ Týmto nie je dotknuté ustanovenie čl. 69 ods. 3 písm. a) všeobecného nariadenia.

7. Podmienky hospodárnosti výdavkov

Žiadateľ/Prijímateľ je **povinný** v zmysle osobitných predpisov pri používaní verejných prostriedkov, ktorým je aj NFP, **zachovávať zásadu hospodárnosti**, a preto bude Poskytovateľ v jednotlivých procesoch implementácie projektu posudzovať, či navrhnuté **výdavky projektu spĺňajú podmienku hospodárnosti⁷¹ a či zodpovedajú obvyklým cenám v danom mieste a čase**.

Východiskom pre posudzovanie oprávnenosti výdavkov projektov OP KŽP z pohľadu ich hospodárnosti je *Metodický pokyn CKO č. 18 k overovaniu hospodárnosti výdavkov* na programové obdobie 2014 - 2020, ktorý formuluje základné pravidlá a postupy pre proces posudzovania zásady hospodárnosti výdavkov projektu, resp. ŽoNFP.

Nastavenie podmienok vzťahujúcich sa na hospodárnosť výdavkov projektov OP KŽP vychádza zo snahy Poskytovateľa zabezpečiť efektívny spôsob preukazovania (zo strany žiadateľa/Prijímateľa) a overovania (zo strany Poskytovateľa) hospodárnosti výdavkov projektu prostredníctvom využitia smerných ukazovateľov (benchmarkov) a finančných limitov s dôrazom na dodržiavanie zásady „hodnota za peniaze/value for money“.

Poskytovateľ posudzuje oprávnenosť výdavkov projektu (ŽoNFP) z hľadiska hospodárnosti **primárne v nasledujúcich procesných fázach implementácie**:

- a) konanie o ŽoNFP,
- b) realizácia projektu,
- c) verejné obstarávanie a obstarávanie nespádajúce pod pravidlá verejného obstarávania.

Každá z vyššie uvedených procesných fáz má špecifické zameranie, rozsah, účel a časové začlenenie do implementačného procesu. Z uvedeného vyplýva, že aj rozsah a zameranie posúdenia zásady hospodárnosti je pre jednotlivé fázy diferencované.

Žiadateľ/Prijímateľ **sa nezavaruje** výlučne a konečne zodpovednosti za dodržanie zásady hospodárnosti úkonom Poskytovateľa uskutočneným v rámci jednej z vyššie uvedených procesných fáz implementácie, ktorým neidentifikoval porušenie zásady hospodárnosti. Poskytovateľ je oprávnený aj na základe nových, resp. opakovaných úkonov (najmä v prípadoch, ak Poskytovateľ identifikuje nové skutočnosti, ktoré neboli posúdené v čase pôvodnej kontroly hospodárnosti alebo v prípadoch dodatočného uistenia sa o správnosti výsledku pôvodnej kontroly hospodárnosti) uskutočnených v rámci jednej z vyššie uvedených procesných fáz implementácie uplatniť voči Prijímateľovi sankcie za nedodržanie zásady hospodárnosti.

Poskytovateľ pri posudzovaní hospodárnosti výdavkov využíva tzv. **pomocné nástroje**. Pomocné nástroje predstavujú prostriedky, resp. opatrenia, ktoré pomáhajú získať primerané uistenie o tom, že výdavky na realizované projekty (resp. výdavky uvádzané v ŽoNFP) sú vynaložené hospodárne. Medzi pomocné nástroje používané v rámci implementácie OP KŽP patria:

- finančné limity,
- percentuálne limity,
- prieskum trhu,
- znalecký/odborný posudok,
- stavebný rozpočet projektu vypracovaný oprávnenou osobou,
- zrealizované verejné obstarávanie,
- individuálne pomocné nástroje,
- benchmarky,
- referenčné hodnoty pre vybrané výdavky projektu.

⁷¹ Hospodárnosťou sa rozumie vynaloženie verejných financií na vykonanie činnosti alebo obstaranie tovarov, prác a služieb v správnom čase, vo vhodnom množstve a kvalite za najlepšiu cenu. Na úrovni projektu sa hospodárnosťou rozumie minimalizácia výdavkov nevyhnutých na realizáciu projektu pri rešpektovaní cieľov projektu pri zachovaní vyššie uvedených podmienok.

Finančné a percentuálne limity

V prípade výdavkov/skupín výdavkov, pre ktoré sú stanovené finančné/percentuálne limity, sú výdavky oprávnené iba do výšky stanoveného limitu. **Akékoľvek prekročenie stanovených limitov bude považované za neoprávnené.**

Limitovanie oprávnenej výšky výdavkov sa používa v nasledovných prípadoch:

- stanovenie finančných limitov na úrovni jednotkových výdavkov (napr. finančný limit pre hrubú mesačnú mzdu/hrubú hodinovú odmenu, pre dodanie a inštaláciu dočasného pútača, atď.);
- stanovenie percentuálnych limitov pre skupinu výdavkov (napr. percentuálny limit pre výšku nepriamych výdavkov projektu s ohľadom na priame výdavky projektu, pre rezervu na nepredvídané výdavky, atď.)⁷².

Dodržaním stanoveného finančného limitu pre jednotkový výdavok sa tento považuje za hospodárny.

Uvedené sa **nevzťahuje** na percentuálne limity stanovené pre jednotlivé skupiny výdavkov, ktorých primárnym cieľom je obmedzenie výšky (podielu) určitých špecifických typov/skupín výdavkov a nie preukázanie hospodárnosti výdavku.

Kompletný prehľad stanovených finančných a percentuálnych limitov pre vybrané výdavky/skupiny výdavkov je uvedený v **Prílohe č. 2 - Finančné a percentuálne limity** tejto Príručky. Stanovené hodnoty finančných limitov budú pravidelne aktualizované v závislosti od vývoja trhových cien.

Prieskum trhu

Prieskum trhu predstavuje pomocný nástroj na overovanie hospodárnosti výdavkov najmä v prípade výdavkov, pre ktoré nie sú stanovené benchmarky, finančné limity a zároveň žiadateľ nepreukazuje hospodárnosť výdavkov prostredníctvom zrealizovaného VO, znaleckým alebo odborným posudkom, alebo v prípade výdavkov na stavebné práce stavebným rozpočtom projektu vypracovaným oprávnenou osobou.

Žiadateľ vykoná prieskum trhu vyžiadaním minimálne 3 ponúk od rôznych potenciálnych dodávateľov na predmet zákazky tovaru, práce alebo služby s cieľom zistenia aktuálnych cenových úrovní.

Poskytovateľ je zároveň oprávnený v rámci Výzvy stanoviť nižší počet ponúk od potenciálnych dodávateľov (najmä v prípade objektívnych skutočností vyplývajúcich zo špecifik typov oprávnených aktivít a žiadateľov).

V prípade, že daný výdavok spadá pod tovar/službu/prácu, ktorá je v zmysle § 9b zákona o VO bežne dostupný na trhu, prieskum trhu môže žiadateľ vykonať aj na základe údajov zverejnených na elektronickom trhovisku (www.eks.sk). V tomto prípade identifikuje minimálne 3 rovnaké alebo porovnateľné zákazky (s ohľadom na predmet zákazky), ktorých priemerná hodnota bude preukazovať hospodárnosť výdavku požadovaného žiadateľom.

Výstupné informácie o vykonanom prieskume trhu žiadateľ zaznamená v zázname o vykonaní prieskumu trhu, v ktorom vyhodnotí výsledky prieskumu trhu z hľadiska najnižšej ceny⁷³ alebo ekonomicky najvýhodnejšej ponuky.

Poskytovateľ je oprávnený overiť výšku výdavkov nárokových v ŽoNFP, na základe žiadateľom vykonaného prieskumu trhu, prostredníctvom vykonania svojho vlastného prieskumu trhu. V prípade, ak výška výdavkov nárokových žiadateľom v rozpočte ŽoNFP prevyšuje ceny identifikované Poskytovateľom na základe ním vykonaného prieskumu trhu, Poskytovateľ bude považovať tieto výdavky za nehospodárne, a maximálnou výškou oprávnených výdavkov jednotkových cien žiadateľa/Prijímateľa bude výška oprávnených výdavkov stanovená Poskytovateľom na základe ním vykonaného prieskumu trhu.

Osobitné podmienky pre vykonanie prieskumu trhu budú stanovené vo Výzve.

⁷² V niektorých prípadoch sú percentuálne limity stanovené nie len pre skupiny výdavkov, ale aj jednotkové výdavky (napr. nákup stavieb, stavebný dozor, odborný autorský dohľad, iné).

⁷³ Poskytovateľ môže určiť vyhodnotenie prieskumu trhu aj na základe priemernej hodnoty vzhľadom na aplikáciu uvedeného nástroja v konkrétnej oblasti implementácie.

Znalecký/odborný posudok

Znaleckým alebo odborným posudkom vyhotoveným znalcom podľa zákona o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch žiadateľ preukazuje hospodárnosť výdavkov na nákup nehnuteľností (stavby, pozemky/lesy). Znalecký posudok, ktorým sa pri zohľadnení trhových podmienok oceňujú nehnuteľnosti, nesmie byť starší ako 3 mesiace ku dňu predloženia ŽoNFP. Uvedená lehota neplatí v prípade, ak bol žiadateľ vlastníkom nehnuteľnosti pred podaním ŽoNFP.

Výdavky na nákup nehnuteľnosti stanovené v rozpočte ŽoNFP, ktoré budú vyššie ako je cena nehnuteľnosti stanovená znaleckým alebo odborným posudkom, budú považované za neoprávnené. Poskytovateľ v takom prípade zníži oprávnené výdavky projektu o časť výdavkov, ktoré boli identifikované ako neoprávnené z dôvodu prekročenia ceny nehnuteľnosti stanovenej znaleckým posudkom.

Znaleckým alebo odborným posudkom vyhotoveným podľa zákona o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch je možné zo strany žiadateľa preukázať hospodárnosť výdavkov na obstaranie hnutel'ného majetku (napr. špeciálne strojné zariadenia, technológie) v prípade, keď nebolo objektívne možné (na základe čestného vyhlásenia žiadateľa) vykonať riadny prieskum trhu.

Stavebný rozpočet projektu vypracovaný oprávnenou osobou

Stavebný rozpočet projektu vypracovaný oprávnenou osobou je možné použiť na preukázanie hospodárnosti výdavkov v prípade, ak na výdavky na stavebné práce nie sú stanovené finančné limity a zároveň žiadateľ nepreukazuje hospodárnosť výdavkov na stavebné práce prostredníctvom zrealizovaného VO.

Zrealizované verejné obstarávanie

Vo všeobecnosti platí, že v prípade výdavkov spadajúcich pod pravidlá verejného obstarávania, sú na financovanie oprávnené výdavky do výšky, ktorá bola stanovená verejným obstarávaním.

V prípade, ak žiadateľ ukončil proces VO pred predložením ŽoNFP, je oprávnený preukázať hospodárnosť predmetných výdavkov na základe výsledku zrealizovaného VO. V takom prípade žiadateľ stanoví v rozpočte ŽoNFP výšku oprávnených výdavkov v zmysle ukončeného verejného obstarávania podľa zákona o VO.

Týmto nie je dotknutá povinnosť dodržania stanovených benchmarkov a finančných limitov.

Individuálne pomocné nástroje

Medzi individuálne pomocné nástroje na OHV patria napr.:

- interné predpisy/normy/smernice organizácie žiadateľa (v prípade cestovných náhrad na ubytovanie v SR/zahraničí);
- platná mzdová politika organizácie žiadateľa **mimo projektu** (v prípade mzdových výdavkov zamestnancov žiadateľa, resp. odmien za práce vykonávané mimo pracovného pomeru);
- stavebný rozpočet/rozpočet vypracovaný oprávnenou osobou (v prípade rezervy na nepredvídané výdavky súvisiace so stavebnými/geologickými prácami).

Vyššie uvedené individuálne pomocné nástroje sú v podmienkach OP KŽP používané **vždy v kombinácii s inými pomocnými nástrojmi** (napr. finančný, alebo percentuálny limit), ktorých výšku stanovil Poskytovateľ, a je preto pre žiadateľa/Prijímateľa záväzná.

Benchmarky

Benchmark (t.j. smerný ukazovateľ mernej investičnej náročnosti) je jedným z nástrojov na overovanie hospodárnosti a efektívnosti navrhovaných výdavkov projektov, ktorý spočíva v porovnaní plánovanej hodnoty benchmarku na úrovni projektu s referenčnou hodnotou benchmarku stanovenou na optimálnej resp. prijateľnej úrovni, ktorá predstavuje optimálnu výšku nákladov (výdavkov) hlavných aktivít projektu na jednotku výstupu projektu (napr. XY EUR za kilometer novovybudovanej kanalizácie).

Pre účel použitia v rámci OP KŽP je benchmark definovaný ako **maximálna prípustná hodnota merateľného ukazovateľa na úrovni projektu za štandardných podmienok**.

V prípade prekročenia stanovenej hodnoty benchmarkov sa za účelom zohľadnenia dopadov reálnych podmienok realizácie projektu oproti štandardným podmienkam použijú Poskytovateľom definované faktory zvýšenej investičnej náročnosti, ktoré vyjadrujú sťažené podmienky realizácie projektu a slúžia na zdôvodnenie zvýšenej investičnej náročnosti projektu (vyplývajúcej zo stavebno-technických, technologických, prírodných, časových alebo iných dôvodov). Tieto faktory sú Poskytovateľom spravidla taxatívne uvedené pre príslušnú oblasť podpory, pričom žiadateľ/Prijímateľ **nie je oprávnený** zdôvodniť zvýšenú investičnú náročnosť projektu inými faktormi ako tými, ktoré sú uvedené v príslušnej Výzve.

Prekročenie hodnoty benchmarku nevyhnutne nezakladá následné zamietnutie žiadosti o NFP. Žiadosť o NFP môže byť v procese hodnotenia kritéria hospodárnosti a efektívnosti výdavkov projektu vyhodnotená ako vyhovujúca aj v prípade prekročenia hodnoty benchmarku, pokiaľ to vyplýva z odôvodnenia faktormi zvýšenej investičnej náročnosti.

Prekročenie referenčnej hodnoty benchmarku bez relevantného a overiteľného odôvodnenia bude vyhodnotená ako nesplnenie podmienky hospodárnosti výdavkov projektu, pričom platí, že takýto projekt nebude v rámci procesu konania o ŽoNFP schválený.

Stanovené hodnoty benchmarkov zahŕňajú celkové oprávnené výdavky na hlavné aktivity projektu, t.j. oprávnené výdavky očistené o nepriame výdavky, výdavky na stavebný dozor, rezervy na nepredvídané výdavky a DPH.

Konkrétne hodnoty benchmarkov budú upravené v príslušných Výzvach. Stanovené hodnoty benchmarkov budú pravidelne aktualizované v závislosti od vývoja trhových cien.

Referenčné hodnoty pre vybrané výdavky projektu

Referenčné hodnoty pre vybrané výdavky projektu predstavujú ďalší z nástrojov na overovanie hospodárnosti a efektívnosti výdavkov projektov, ktorý spočíva v porovnaní plánovanej sumy pre vybrané výdavky projektu s referenčnou hodnotou pre dané výdavky. Stanovená referenčná hodnota predstavuje maximálnu prípustnú výšku vybraných výdavkov projektu za štandardných podmienok za jednotku určitého (čiastkového) výstupu projektu (napr. XY EUR za m² zateplenej plochy obvodového plášťa budovy, XY EUR za m² zateplenej plochy strešného plášťa budovy).

Tento nástroj na overovanie hospodárnosti a efektívnosti výdavkov projektu je možné uplatniť najmä v prípadoch, kedy (napr. z dôvodu nedostatočnej databázy vstupných údajov) nie je možné alebo efektívne stanoviť hodnoty benchmarkov, ktoré sa na rozdiel od tohto nástroja stanovujú voči výstupom projektu vyjadreným prostredníctvom merateľných ukazovateľov projektu a ktoré vyjadrujú investičnú náročnosť projektu, resp. investičnú náročnosť jednotlivých hlavných aktivít projektu.

V prípade prekročenia stanovenej referenčnej hodnoty pre vybrané výdavky projektu sa za účelom zohľadnenia dopadov reálnych podmienok realizácie vybraných výdavkov projektu oproti štandardným podmienkam použijú Poskytovateľom definované faktory zvýšenej investičnej náročnosti, ktoré vyjadrujú sťažené podmienky realizácie projektu a slúžia na zdôvodnenie zvýšenej investičnej náročnosti vybraných výdavkov projektu (vyplývajúcej zo stavebno-technických, technologických, prírodných, časových alebo iných dôvodov). Tieto faktory sú Poskytovateľom spravidla taxatívne uvedené pre príslušnú oblasť podpory, pričom žiadateľ/Prijímateľ **nie je oprávnený** zdôvodniť zvýšenú investičnú náročnosť vybraných výdavkov projektu inými faktormi ako tými, ktoré sú uvedené v príslušnej Výzve.

Akokoľvek prekročenie referenčnej hodnoty pre vybrané výdavky projektu bez relevantného a overiteľného odôvodnenia bude považované za neoprávnené. Na rozdiel od benchmarkov však prekročenie referenčnej hodnoty pre vybrané výdavky bez relevantného odôvodnenia na základe faktorov zvýšenej investičnej náročnosti **nesmeruje** k zamietnutiu žiadosti o NFP, ale iba **k zníženiu** relevantne nepodloženej časti nárokovanej výšky predmetných výdavkov.

Stanovené výšky referenčných hodnôt pre vybrané výdavky projektu zahŕňajú celkové oprávnené výdavky očistené o nepriame výdavky, výdavky na stavebný dozor, rezervy na nepredvídané výdavky a DPH.

Konkrétne výšky referenčných hodnôt pre vybrané výdavky projektu budú upravené v príslušných Výzvach. Stanovené výšky referenčných hodnôt pre vybrané výdavky budú pravidelne aktualizované v závislosti od vývoja trhových cien.